

»Ker je izboljševanje življenjskih pogojev državljanov odvisno od proizvodnosti našega skupnega dela, naj bi naši samoupravni organi od okrajnega zbora proizvajalcev navzdol posvetili vso pozornost usposabljanju in pripravljenosti kadrov v gospodarstvu za uresničevanje nalog, ki so pred nami.«

Tako med drugim pravi nedavno poročilo komisije za produktivnost in socialistične odnose pri občinskem odboru SZDL Kranj. Ta ugotovitev je danes zelo aktualna in važna. A tu je vrsta vprašanj, ki terjajo rešitev.

Prav te dni se živo razpravlja o stimulaciji naših kadrov po delovnem učinku.

Prav ob izdelavi novih tarifnih pravilnikov je nujno vezati prejeme raznih obratovodij, mojstrov in predelavcev z uspehom njihovih oddelkov in skupin. Doslej marsikje ni bilo tako, kar nikakor ni bilo zanje vzpodbudno, niti pravično.

KADRI

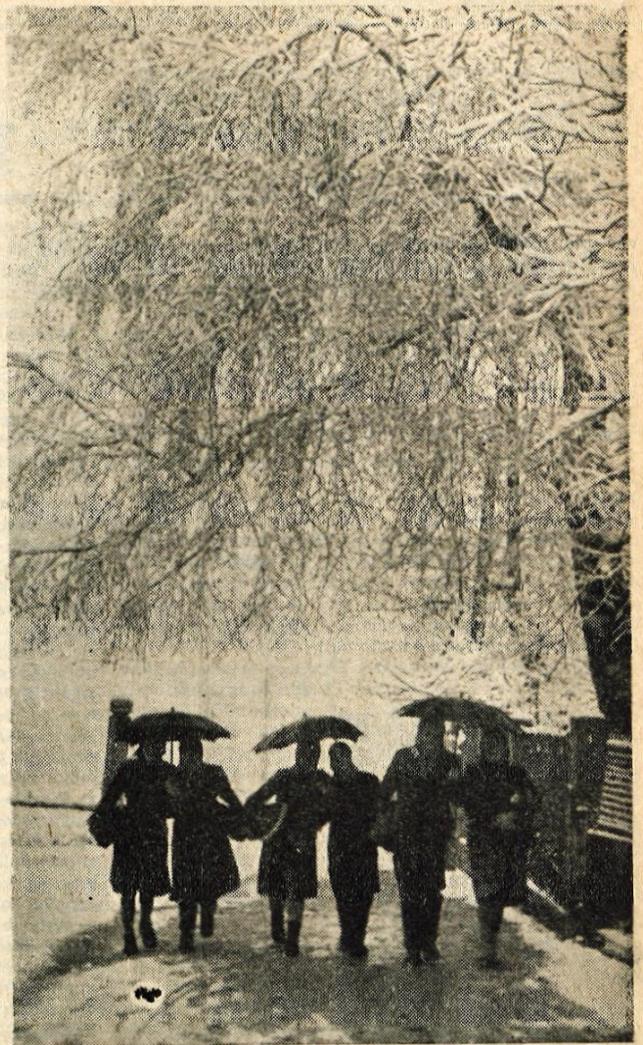
Na raznih sestankih je bilo že govora tudi o usposabljanju kadrov. Gre za to, da je treba nenehno iskati nove kadre zlasti v vrstah mladih delavcev in jim nuditi možnost napredovanja. Marsikje pa niti obstoječi strokovni kader ni zaposlen na tistih delovnih mestih, za katera je

usposobljen in na katerih bi lahko znatno več koristil skupnosti in sebi kot sicer.

Zelo važna je tudi družbeno-politična vloga strokovnih kadrov. Bilo je že več pripomb, da so mojstri in drugi strokovni kadri preveč zaprti v zgolj strokovno in gospodarsko delo, da popuščajo ob strani družbena in politična vprašanja.

To je samo nekaj problemov. Vzgojiti sposobne — predvsem srednje vodilne — kadre v našem gospodarstvu, je vsekakor zelo aktualen problem. Od njihove sposobnosti in pripravljenosti je precej odvisno, kako bodo v podjetjih delali, povečali delovno storilnost in izboljšali gospodarjenje.

K. M.

Končno je Gorenjsko le prekrila snežna odeja. V sredo zjutraj je predvsem mlajše razveselil sneg.

Razširjeni plenum SZDL občine Kranj

Zakaj prav na Gorenjskem?

O zaposlovanju, standardu in drugih vprašanjih

Na razširjenem plenumu SZDL občine Kranj, ki je bil v sredo dopoldne, je predsednik ObS7DL, Baldomir Bizjak poročal o nekaterih najvažnejših gospodarskih vprašanjih občine. Omenil je probleme pri naporih za dvig delovne storilnosti, zmanjšanje delovne sile, pri urejanju komunalnih naprav in gradnjah objektov družbenega standarda. Nakazal je tudi nekatera aktualna vprašanja kot na primer nov sistem nagrajevanja in podobno.

V široki razpravi o teh vprašanjih je sodelovalo 12 udeležencev, podpredsednik ObLO, ing. Franc Vršnak pa je s konkretnimi podatki osvetlil nekatere gospodarske težave.

Ob sedanjih pripravah za izdelavo tarifnih pravilnikov, kot so ugotavljali v razpravi, se pojavlja škodljiva tendenca za linearno zviševanje tarifnih postavk, kar je v principu napak.

Dvig delovne storilnosti je danes ključ za izboljšanje življenjske ravni in reševanje vseh ostalih vprašanj. Na plenumu so ugotavljali, da so v tem smislu odprte še mnoge možnosti. Ena takih naj bi bila večja pozornost racionalizatorstvu, novatorstvu in drugim dobrim predlogom, ki jih delavci pogosto dajejo. Toda doslej so primeri, da predlogi čakajo rešitve po leto dni, da delavec, predlagatelj ne prejme za to nobene stimulacije in podobno. Menili so, da bi pri dviganju storilnosti dela tudi društva inženirjev in tehnikov lahko veliko več prispevala. Treba je samo načrtnega dela.

Ob koncu razprave je govoril še predsednik Okrajnega odbora SZDL, Franc Popit. Kot je dejal, se često javljajo vprašanja, zakaj je prav na Gorenjskem treba raznih administrativnih ukrepov in drugih »nedemokratskih« oblik glede zaposlovanja sredstev za standard itd.

Gorenjska sodi med industrijsko najrazvitejše predele. To dokazuje narodni dohodek na prebivalca, socialna struktura in drugi podatki. Prav to pa je pri nas na Gorenjskem tudi prej kot drugje ustvarilo objektivne in subjektivne pogoje, da moramo pristopati k tem ukrepom. Interesi in potrebe delavstva, kot tudi interesi napredka oziroma razvoja socialistične družbe zahtevajo, da je treba tako ukrepati.

Hkrati pa prav tu dozorevajo tudi nekateri družbeni problemi. Pri nas je nujno treba razmejiti delavca in kmeta. Opredelitev na eno ali drugo stran se je tudi že začela. Mnogi delavci se vse bolj naslanjajo na industrijo, kjer so zaposleni. Ta že začeti proces moramo zavestno podpreti. Seveda pri tem ne gre samo za dobro organiziran odkup zemlje in podobno, marveč je treba poskrbeti, da bo tak delavec našel nov, lepši dom blizu tovarne.

B. F.

K. M.

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO
LETO XII., ŠT. 20 — CENA DIN 10.—
KRANJ, 13. MARCA 1959

Še je čas

O tarifnih pravilnikih in novem načinu nagrajevanja v gospodarstvu je govora že nekaj mesecev. O tem so bila že dana navodila, prelitega je bilo že mnogo črnila, bila je že vrsta konferenc in posvetovanj. Vsa vprašanja so v načelu že prečiščena in jasna.

Vendar, kot so pokazala pred dnevi posvetovanja po nekaterih občinah, je v večini primerov ta diskusija prišla le do samoupravnih organov in izvršnih odborov sindikalnih podružnic. Pa še tu so govorili pretežno načelno brez konkretnih predlogov, ki jih naravnost potrebuje in razmere v podjetjih. Od tu naprej, med člane kolektivov, med same delavce, katerim je vsa ta akcija namenjena, do tam ti razgovori še skoraj niso prišli. Vsaj ne v organizirani obliki.

Delavci pa seveda že govorijo o tem. Toda brez pravih tolažnic, brez pojasnjevanja glavnega smotra, družbeno-političnega ozadja in ekonomskih nujnosti za prehod k povsem novemu načinu nagrajevanja. Zato delavci marsikje napačno tolmačijo vso stvar. Razne nejasnosti marsikje, razumljivo begajo in usmerjajo njihovo pozornost v napačno smer, kar se utegne kasneje, ob uveljavljanju novih načel, zelo mascevatiti in hkrati tudi negativno vplivati na delovno storilnost. Konkretno: namesto da bi bilo v tej zvezi čimveč govora o možnostih povečanja storilnosti, o varčevanju s surovinami, o boljšem izrabljanju delovnega časa, o organizaciji dela in drugih vprašanjih, ki so bistvena, se danes govori večinoma samo o »višjih plačah«, o povzračenih tarifnih postavkah, ne da bi se pomislilo, kje dobiti sredstva za izplačevanje.

Rok za potrjevanje novih tarifnih pravilnikov je konec aprila. Se pravi poldrugi mesec je še časa. Zato je nujno treba začeti široko razpravo med delavci. Izgovori, da se tega še niso lotili, zato, ker še niso znani vsi instrumenti in še ni izdelana lanskoletna bilanca, ne drže. Vrsto vprašanj o razdelitvi dohodka znotraj kolektiva, o normiranju delovnih mest, o iskanju vseh vrst rezerv o izboljševanju gospodarjenja, bi lahko nemoteno reševali skupaj z delavci že ves ta čas, ko čakamo na nekatere več ali manj tehnične podatke. O bistvenih stvareh se torej povsod začno lahko meniti takoj.

Dosti je že zamujenega. Zato je treba takoj nadoknaditi izgubljeni čas, da ne bodo tarifni pravilniki ostali le računski, tehnokratska operacija z istimi slabostmi kot doslej. Odgovornost, da bodo tarifni pravilniki do danega roka in pravilno izdelani, leži na samoupravnih organih, političnih organizacijah in upravah podjetij.

K. M.

S seje Okrajnega ljudskega odbora Kranj

Paša v gozdovih prepovedana

Letos na Jelovici in južnih bohinjskih planinah, leta 1960 na Pokljuki, Mežaklji, Radovni, Krmi in severnih bohinjskih planinah, do konca leta 1961 pa po vsej Gorenjski

Pisali smo že, da je Svet za kmetijstvo OLO Kranj pripravil obširno gradivo o škodi, ki jo gozdna paša povzroča gozdarstvu in živinoreji in da je s tem v zvezi sestavil več predlogov, sklepov in priporočil za razmejitev gozdnega in pašnega gospodarstva na Gorenjskem. O vsem tem so na torkovi skupni seji obeh zborov razpravljali tudi odborniki Okrajnega ljudskega odbora Kranj in priporočila skoraj soglasno sprejeli — le eden je glasoval proti.

Za kaj pravzaprav gre? Ne za zma-o gozda nad pašniki, kot pravijo nekateri, pač pa za zmagov naprednih načel v našem gospodarstvu. Gre za to, da se prekine s tradicionalnim, ekstenzivnim, več ali manj nomadskim pašništvom, katerega korist pri individualnih kmečkih proizvajalcih je malenkostna v primeri s škodo v živinoreji in gozdarstvu, predvsem v socialističnem sektorju lastništva. Zanimivo je namreč dejstvo, da so privatni kmetje v svojih gozdovih pašo že zdavnaj popolnoma opustili, ker se zavedajo, da -ozdna paša ni rentabilna. Do gozdov SLP pa nimajo pravičnega vdnosa in je zato reakcija proti prepovedi gozdne paše v teh gozdovih precejšnja. Res je, da je družba takrat, ko so bili obsežni goz-

zdovi Jelovice, Pokljuke itd skoraj popolnoma odtrgani od sveta in zato praktično brez vrednosti, imela precejšnje koristi od gozdne paše. S tem so bila namreč ogromna bogastva vsaj delno izkoriščena. Danes pa, ko so do teh naših gozdov speljane dobre komunikacije, ki omogo-

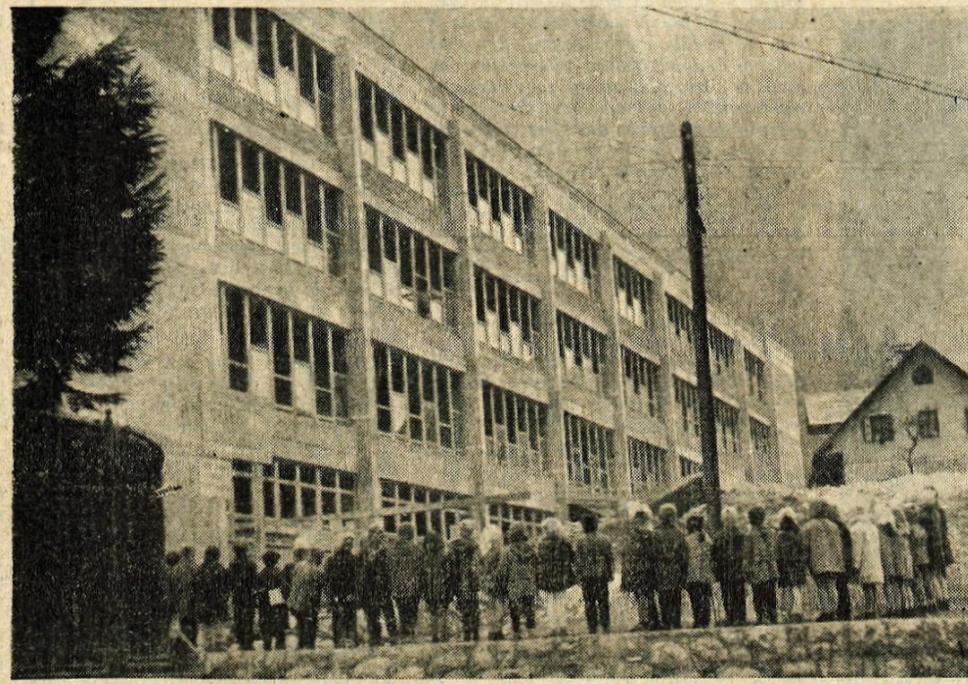
(Nadaljevanje na 3 str.)

S seje ObLO Tržič

Soglasnost odbornikov

Včeraj popoldne je bila seja ObLO Tržič. Poglavitna točka dnevnega reda obeh zborov je bila razprava in sklepanje o odloku družbenega načrta občine Tržič za leto 1959. Nič manj pomembna ni bila tudi razprava in sklepanje o odloku letošnjega občinskega proračuna. Predlog družbenega načrta in proračuna so odborniki sprejeli soglasno

Ker so odborniki že pred sprejemanjem družbenega načrta obširno razpravljali o osnutku predloga, s katerim so soglašali tudi volivci na zborih, na včerajšnji seji ni bilo več pomembnejših predlogov.

»Jaz bom pri tistem oknu!« — Tako se danes menijo jeseniški otroci, ko gledajo veliko šolsko poslopje. Zahteve za novo šolo so bile že nekaj let osrednje vprašanje v tem delavskem središču.

naša kronika

SEJA SVETA ZA DELO

V torek popoldne je bila seja Sveta za delo pri OLO Kranj. Poleg članov Sveta so se seje udeležili tudi predsedniki svetov za delo pri občinskih ljudskih odborih.

Pomenili so se o pripravah za nove tarify pravilnike, o zaposlovanju in o poročilu o produktivnosti, ki ga pripravljajo.

Na seji so omenili, da so se ob razpravah za nove tarify pravilnike ponekod pokazale težnje za uravnilovko, kar ni prav. So namreč težnje, naj bi v okviru občin ali v okviru gospodarskih dejavnosti določili najvišjo in najnižjo mejo plač. Člani sveta so izrazili mišljenje, da bi take mejitve lahko samo škodovale in da mora višina prejemkov v vsakem podjetju biti odraz produktivnosti, pravilnega gospodarjenja in ekonomskega uspeha določene gospodarske organizacije.

K. M.

ZBIRANJE PRIJAV

Pred zvezno mladinsko delovno akcijo

Okrajni komite LMS Kranj je v šetrtek, 5. marca sklical na posvetovanje vse predsednike in sekretarje občinskih komitejev LMS na Gorenjskem. Govorili so predvsem o zbiranju prijav za letošnje zvezno mladinsko delovno akcijo in o problemih ideološko-političnega dela v občinah.

Na posvetovanju so sklenili, da je treba čimprej pričeti z izvajanjem minimalnega ideološkega programa za mladino in da je v nekaterih občinah treba pospešiti zbiranje prijav za prvo kmečko brigado. Domenili so se tudi, da bodo 20. in 21. marca priredili dvodnevni seminar za predsednike in sekretarje občinskih komitejev, ki bo verjetno v Radovljici.

T.

SEMINAR ZA SAMOUPRAVLJALCE NA JESENICAH

Na Jesenicah je že drugi enotedenski seminar za sindikalne delavce in člane samoupravnih organov v podjetjih. Tudi v drugi seminar so sprejeli le 20 slušateljev, dasi je bilo več prosilcev. V naslednjem seminarju pa mislijo povečati število udeležencev na 30. Tako bodo lahko zadostili željam. Zlasti bodo skušali sprejeti na seminar vse mlajše interesente, ki so prvič na raznih odgovornih mestih in jim je potrebna vsestranska pomoč.

Na seminarju proučujejo kadrovska vprašanja, organizacijske oblike posameznih organov upravljanja v podjetjih, odnos med komuno in podjetji, vlogo delavskega in družbenega samoupravljanja cilj novega načina nagajevanja in podobno.

Seminar vodi okrajni Zavod za izobraževanje.

—l. c.

PO OBČNIH ZBORIH ORGANIZACIJ RK V KRANJSKI OBČINI

V minulih dneh so bili na območju kranjske občine redni letni občni zbori osnovnih organizacij Rdečega križa.

Letošnji občni zbori so bili skoro povsod zelo dobro pripravljeni in obiskani. Za pestrost je poskrbel tudi občinski odbor RK, ki je za zbor poslalo svoje predstavnike in pa zdravnike ki so predavali o davici, o nalezljivih boleznih, o prehrani in negi bolnika itd. Ponekod so predvajali tudi zdravstvene filme.

Na vseh zborih so govorili o potrebi povečanja članstva (doslej jih je v kranjski občini 6000). Povsod so sklenili pridobiti tudi čim večje število krvo-dajalcev. Letos bodo precej stariji tudi na področju malih asanacij, tako pri gradnji vodovodov, kanalizacij, osuševanj, urejanju pralnic itd. Govorili so tudi o delu komisije za borbo proti alkoholizmu, ki je v kratkem času registrirala 40 kroničnih alkoholikov.

—an

LIUDJE IN DOGODKI DRUGI DEL TURNEJE

Če se je britanski ministrski predsednik Macmillan smehljaj, ko se je poslavljaj od svojih sovjetskih gostiteljev, se je brzkone že v naslednjem hipu zresnil. Kajti z obiskom v Sovjetski zvezi je Macmillan opravil komaj polovico naloge. Drugo polovico opravlja zdaj na potovanju po prestolnicah svojih zaveznikov: v Parizu, Bonnu in v Washingtonu.

Drugi del njegove turneje pa ni nič kaj prijetnejši, čeprav gre zdaj za razgovore z zavezniki in ne z nasprotniki. Kajti nobena zavezniška vlada ni preveč navdušena nad Macmillanovo podvzetnostjo. V Bonnu in v Parizu — kjer se zadnje čase med seboj presenetljivo ujemajo — so že ves čas bivanja svojega britanskega kolega v sovjetski prestolnici nezadovoljno grbančili čelo. Nikakor jim ne gre v račun niti popustljivost šefa britanske vlade niti njegova prizadevanja, da bi se povzpeli v vodilno sedlo vse zahodne politike. Pa tudi v Washingtonu, čeprav so tam bolj molčeči, zdaj ne skrivajo več svoje razdraženosti, ker menijo, da si Macmillan preveč samolastno prisvaja vodilno vlogo v odnosih Zahoda do Vzhoda. Se najbolj pa zamerijo britanskemu premierju to, da je izkoristil hudo bolezen, ki je prizadela njihovega zunanjega ministra Dullesa in ga privezala na bolniško posteljo, da bi vzel za hodne vajeti v svoje roke. Seveda

to so v glavnem osebni pomisleki glede Macmillanovih ambicij, so pa v ozadju tudi nedvomno načelne razlike o tem, kakšno naj bi bilo zahodno stališče do najnovejših sovjetskih predlogov.

Vsi zahodni zavezniki se sicer strinjajo v enem, namreč, da je treba sestiti z Rusi za skupno mizo. Vsem je tudi jasno, da s starimi predlogi in stališči tokrat ne morejo več opraviti dosti in da bo treba zato vbrizgniti precej sveže krvi zastarelim zahodnim glediščem. Toda v čem naj bo to »novo«, kakšna naj bodo morebitna popuščanja in spremembe — tukaj pa se gledišča med zahodnimi zavezniki močno razhajajo. Macmillan prepričuje svoje partnerje o nekaterih zamislih, ki si jih je ustvaril po neposrednem stiku s sovjetskimi voditelji med razgovori pod kremeljsko streho. Kakšne so te ideje britanskega predsednika vlade je zdaj še težko reči, ker so vsi še zelo skrivnostni glede prihodnjih namer. Precej pa se šušlja o možnosti vzpostavitev posebne »demilitarizirane cone« v osrčju Evrope, pasu, kjer bi omejili oborožitev in jo nadzorovali. Če bi to dosegli, potem bi bilo lažje načeti tudi veliki nemški oreh, saj bi se v taki »razredčeni coni« lažje sporazumevali med seboj v oziračju večjega medsebojnega zaupanja.

Pariz in Bonn sta precej zadržana

nasproti takim naklepom svojega britanskega tovariša, v glavnem pa čakata, kaj bo na vse to porekel Washington. Pravijo pa, da je Macmillan vseeno le prepričal svoje sobesednike v Parizu, da pogajanja z Rusi še ne pomenijo popuščanja in dokaz slabosti Zahoda. Skratka, britanska vlada je prepričana, da so v danem trenutku takšna pogajanja ne samo nujna in potrebna temveč tudi možna. To naj bi bila glavna izkušnja iz razgovorov z voditelji SZ.

To je vsekakor pozitivna težnja, ki jo je treba pozdraviti. Kajti miroljubni svet si ne želi drugega, kot da se najodgovornejši le vsejedo za isto mizo in se pogovorijo med seboj. Seveda pa sama pripravljenost na razgovore še ni dovolj. Treba je imeti tudi dovolj dobre volje in pripravljenosti, da se v resnici doseže sporazum. Tega pa ni moč uresničiti brez vzajemnega popuščanja. Zato bodo morali tudi na Zahodu priti na čisto, kje, kdaj in kako bodo prišli nasprotni strani na pol poti nasproti. To ni majhna naloga, ki brzkone za zdaj tudi presega Macmillanove sposobnosti in možnosti. Vendar ni nobenega dvoma, da pa je britanski ministrski predsednik med najvažnejšimi zahodnimi osebnostmi prav tisti, ki se zavzema za napore v tej smeri.

Martin Tomažič

kratko, vendar zanimivo

POLITIČNE ŠOLE V KRANJU V TRŽIČU, NA JESENICAH IN V ŽIREH

Na letošnji okrajni mladinski konferenci je bil sprejet sklep, da je treba bolj skrbeti za vsestransko izobraževanje mladine. Na osnovi tega sklepa so nekateri občinski komiteji mladine na Gorenjskem že pričeli z delom. V Kranju, v Tržiču, na Jesenicah in v Žireh so se že pričele trimesečne politične šole, ki jih obiskuje povprečno 35 mladinskih aktivistov, predvsem članov vodstev osnovnih organizacij. Pouk v teh šolah je dvakrat tedensko v popoldanskih urah, predelujejo pa ideološko-politični program, ki ga je sestavil CK LMS. Udeleženci bodo ob zaključku prejeli potrdila, da so seminar res obiskovali.

Razen političnih šol so v Železarni na Jesenicah pričeli z ideološkim seminarjem; pripravljajo ga tudi v »Iskrici« in na Bledu.

T.

V POČASTITEV 90-LETNICE ŽELEZARNE

V Železarni Jesenice, ki praznuje letos 90-letnico, so se odločili, da bodo priredili tekmovanje med posameznimi obrati. Tekmovanje bo od 1. maja 1959 do 1. maja 1960. Izhodišče tekmovanja bo povprečje lanskega leta po naslednjih pokazateljih: povečanje produktivnosti; zmanjšanje obratnih nesreč; zmanjšanje boleznih do 7 dni, red in čistota po obratih, predlogi za izboljšanje dela procentual-

no povečanje čistega časa obratovanja.

Posebna komisija bo ocenjevala tekmovanje vsak mesec in ob koncu leta. Mesečna nagrada za najboljši obrat znaša 50.000 dinarjev, letna pa 150.000 do 300.000 dinarjev. S tekmovanjem bodo jeseniški železarji primereno počastili svoj jubilej, obenem pa bodo pripomogli k izboljšanju proizvodnje in dvigu storilnosti.

U.

JESENIŠKA ŽELEZARNA BO IZDAJALA ŠTIRINAJSTDNEVNIK

Železarna Jesenice izdaja za člane svojega kolektiva kvaliteten revijo »Železar«, ki izhaja mesečno. Poleg sedanje revije pa bo v prihodnje izdajala tudi štirinajstdnevnik, ki bo prinašal najaktualnejše novice iz življenja kolektiva. Poleg sedanje revije »Železar« in štirinajstdnevnik pa bo izhajala dvakrat letno tehnična priloga »Železarja«, tako da bodo glasila delovnega kolektiva Železarne Jesenice ločena na tehnično, revijsko in časopisno vsebino. Železarna Jesenice je med vsemi delovnimi kolektivi prva, ki se je odločila za izdajo glasil vseh treh oblik, s katerimi bo bralce, zlasti člane kolektiva, zadovoljila z raznovrstnim čtivom.

U.

DELAJVNOST ŽENA

V času praznovanja Dneva žena so se domala po vseh krajih blejske občine vrstile proslave. Pripravile so jih žene s podporo prosvetnih društev in šol. Vse po vrsti so bile skrbno pripravljene in povsod dobro obiskane.

Na Bohinjski Bell so na nedeljski proslavi uprizorili tudi daljšo enodejanko o junaškem liku žene-borke v času osvobodilnega boja španskih revolucionarjev proti Frankovemu režimu. Ženo, revolucionarko, ki je v boju za svobodo izgubila moža in sina, je dobro upodobila Metka Palčič.

Občni zbori krajevnih organizacij RK so pokazali, da žene in dekleta sodelujejo največ v tej organizaciji, marljivo pa tudi obiskujejo prosvetno zdravstvene tečaje za nego bolnika.

—jb

TUDI NA KOKRŠKEM SEDLU VLOMILCI

Po opustošenju zimske sobe v planinskem domu na Kamniškem sedlu so neznanji vlomilci poskušali vdreti tudi v kočjo na Kokrškem sedlu. Posrečilo se jim je razbiti močno patentno ključavnico, toda gornjega zapaha na vratih niso mogli razbiti in so odšli praznih rok.

A. T.

TEDENI PO SVETU

Po poročilih, ki prihajajo v London, so se neredi v Njasi v ponedeljek razširili na plantaže čaja v severnih in srednjih pokrajinah. Domačini so zažgali več plantaž. V spopadih s policijo sta padla dva Afričana. Število mrtvih od razglasitve izjemnega stanja v protektoratu je naraslo nad 40. Policija je aretirala kakih 50 krajevnih prvakov Kongresnega gibanja.

V sovjetskem veleposlaništvu v vzhodnem Berlinu sta se v ponedeljek dopoldne sestala sovjetski ministrski predsednik Hruščev in predsednik zahodnonemške stranke Erich Ollenhauer, ki je na vabilo Hruščeva prišel v vzhodni Berlin. V poročilu, ki so ga objavili po sestanku, je rečeno, da sta se Hruščev in Ollenhauer sporazumela, da je treba sedanje probleme »obravnavati na miroljuben način, s pogajanjem«.

V harlanškem premogovniškem revirju (Kentucky) so začeli stavkati rudarji, člani premogovniškega sindikata. Delavci terjajo novo delovno pogodbo in zvišanje mezd za dva dolarja na teden. V revirju je zaposlenih skupno 5.000 rudarjev.

Organizacija odnora ciprskih Grkov EOKA je ustavila svoje delovanje. Na Cipru so v ponedeljek raztrosili letake s podpisom voditelja te organizacije generala Grivasa, ki poziva pripadnike EOKA, naj ustavijo boje in začno miroljubno delovati za novo ciprsko republiko. — Sinoči je guverner Hugh Foot po radiu objavil, da bodo nemudoma izpustili vse jetnike razen 23 ljudi, ki bodo izpuščeni le s pogojem, da bodo potem odpotovali v Grčijo.

V Varšavi je bil v ponedeljek obsojen na smrt vojni zločinec Erich Koch. Obsojba še ni dokončna. Koch se je zagovarjal pred varšavskim vojnim sodiščem štiri mesece in pol. To je bil najdaljši proces, kar so jih imeli na Poljskem.

Na področju Mjanje (Kenija) so britanske čete začele operacije proti domačemu prebivalstvu. Iz raznih krajev v centralni Njasi prihajajo vesti, da požigajo hiše in cele vasi. O vojaških akcijah na področju Mjanje pa ni vesti, ker so oblasti prepodile novinarje iz krajev, kjer potekajo omenjene operacije, čeprav so si preskrbeli predpisana dovoljenja za potovanje po deželi.

V Bolgariji so molče reorganizirali kmetijske zadruge. Zadruge, ki so jih ob koncu lanskega leta združili (v vsej deželi jih je bilo prej kakih 3400, potem pa 630), zdaj znova dele. V plovdivskem okraju so razdelili 22 zadrug v 42. Zdaj je v Bolgariji namesto 630 spet kakih 1000 zadrug.

V francoskem centru za izstreljevanje posebnih raket Hami Giru v južni Alžiriji so v sredo izstrelili raketo tipa »Veronique«. To je bila druga izstrelitev takih francoskih raket.

Na Dunaju se je v sredo začela sodna razprava proti bivšemu pripadniku hitlerjevskih SS Josefu Gabrielu, ki je bil obtožen, da je med vojno mučil Avstrijce, ki so se uprli Hitlerju leta 1939, in da je vodil pokol Židov na Poljskem. Obtoženec je bil pred zasedbo Avstrije uslužben pri avstrijski policiji.

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« - UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR - DIRKTOR IN ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK - TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 475 - UPRAVA ŠT. 397 TEKOČI RACUN PRI KOMUNALNI BANKI V KIH IN PETTKIH - LETNA NAROČNINA 600 DIK-RANJU 607-70-1-135 - IZHAJA OB PONEDELJNARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

naš razgovor

50 let med stroji

Skromna svečanost bo v soboto v podjetju »Elektrarna Sava«, Kranj. Jože Feifer, dolgoletni in požrtvovalni član kolektiva, bo praznoval 50-letnico svojega dela.

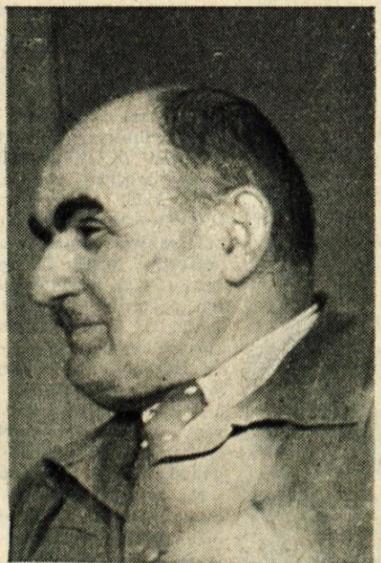
50 let je kratka doba za človeštvo kot celoto, še krajša, če jo primerjamo z zgodovino Zemlje. V življenju enega človeka pa je 50 let dela že lep jubilej. Še lepši, če vemo, da je ta človek star že 70 let in da že od leta 1912 dela v enem podjetju.

Jože Feifer je po rodu Čeh. V svojih mladih letih je veliko potoval po svetu — s trehubom za kruhom. Prepotoval je vso Češko, tedanjavo Avstro-ogrsko, se ustavil na Dunaju, pa šel spet naprej na Hrvaško in končno ga leta 1912 najdemo v Sloveniji — v kranjski elektrarni. Tu se je zaposlil kot kvalificiran ključavničar. Vzljubil je Gorenjsko in se odločil, da je ne bo več zapustil. S trdnim voljo in s požrtvovalnim, neumornim delom je postal mojster za montažo hidroin-termo-elektarn. Danes je vodja remontne grupe.

»Tovariš Feifer, kaj bi radi povedali bralcem »Glasu Gorenjske« ob svojem dvojnem jubileju?»

»Zdi se mi, da je razlika med današnjim časom in med tistimi leti, ko sem se učil jaz, ogromna. Pri mojstru sem bil za vse. Delal sem po 14 do 16 ur na dan, počitka nisem poznal. To mi je tako prešlo v meso in kri, da še danes ne morem biti brez dela. Čeprav bom v teh dneh praznoval že 70-letnico svojega življenja, še ne mislim na upokojitve. No, to samo mimogrede. Ker pri mojstru kot sem že rekel nisem imel časa za branje knjig, sem to delal ob nedeljah. Ve-

liko sem bral in se učil. Danes pa je vse drugače. Tudi sam imam do vajencev in učim jih, s katerimi delam, vse drugačen odnos. Skušam jim pomagati, skušam jim biti dober učitelj, predvsem

JOŽE FEIFER

pa čutim z njimi kot človek. Občutek imam, da me imajo ljudje, s katerimi delam radi.»

Jože je zdaj v elektrarni mojster — obratovodja in vodja remontne grupe

gorenjskih elektrarn. »Poln je idej,« je uskočil v besedo direktor Elektrarne Sava Kranj, Drago Chvatal, »neumoren delavec je, vedno pripravljen, da poprime za delo, ne pozna ure, kdaj mora pričeti z delom in kdaj nehati. Je vzor delavca, ki mu je elektrarna prerasla k srcu in postala njegov drugi, večasih pa tudi prvi dom. Velike zasluge ima za različne izpopolnitve in rekonstrukcije elektrarne. Kot vodja remontne grupe gorenjskih elektrarn vodi vsa popravila ostalih elektrarn v kranjskem okraju, ki so stare že večinoma preko 50 let, pa so še vedno obratno sposobne. Kljub starosti in dotrajanosti teh elektrarn pazi na to, da so stroji in naprave v njih vedno v najlepšem redu. Sodeloval je tudi pri gradnji naših večjih elektrarn: Savice, Most in Medvod.«

»Še nekaj vprašanj, tovariš Jože, če dovolite. Ste poročeni?»

»Da! Žena je po rodu Slovenka. Največje veselje v krogu družine zdaj, na stara leta, pa imam z vnukom, ki je tudi Jože, kot jaz.«

»In najsrečnejši trenutek v vašem življenju?»

»Težko je reči! Otroško se veselim vsakega uspešnega dela, kljub precejšnji starosti.«

To, da je bil pred petimi leti odlikovan z redom dela, nam je povedal direktor elektrarne. In še nekaj je rekel: njegova najljubša glasba je pesem turbin in generatorjev.

»Napišite še to,« nas je prosil direktor Drago Chvatal, »da mu uprva in ves kolektiv k njegovi 70-letnici in 50-letnici dela najlepše čestitata.«

A. T.

Do 7. aprila je čas

za prijavo nacionaliziranih najemnih zgradb

V soboto, 7. marca so vsi občinski ljudski odbori v Sloveniji izdali pozive, s katerimi so pozivali vse državljane, civilno-pravne osebe in družbene organizacije, da vložijo prijave za ugotovitev nacionaliziranih zgradb in delov zgradb v smislu 10. člena Uredbe o postopku za izvedbo nacionalizacije najemnih zgradb in gradbenih zemljišč.

Ko je Zvezna ljudska skupščina na svojem zadnjem zasedanju lani, konec decembra, sprejela Zakon o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč, so s tem vse zgradbe in parcele, ki jih zakon zajema, dejansko že postale splošno ljudsko premoženje. Naloge občinskih, okrajnih in republiških komisij so zdaj, da zakon še formalno izvedejo.

Predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS tov. Boris Kraigher je ob sprejetju Odloka o določitvi krajev, ki se štejejo po Zakonu o nacionalizaciji stavb in stavbnih zemljišč za mesta in mestna naselja, poudaril tri osnovne namene zakona, in sicer, da se olajša in poceni hitra stanovanjska in komunalna izgradnja, da se zagotovijo in zaščitijo pozitivni nameni državljanov, da z osebno štednjo uporabljajo svoja sredstva za stanovanjsko izgradnjo, in da zakon v ničemer ne posega in ne posega v normalno izvajanje kmetijske politike. Kolikor zajema tudi kmetijske površine, je ta obseg zelo omejen.

Zakon sicer določa rok treh mesecev za prijavljanje stanovanjskih objektov, ki bodo z Zakonom o nacionalizaciji prešli v splošno ljudsko premoženje, vendar so se vsi občinski ljudski odbori v Sloveniji zedinili, da bo v Sloveniji rok za vložitev prijave za ugotovitev predmeta nacionalizacije trajal le mesec dni. — Do 7. aprila so torej vsi državljani, civilno-pravne osebe, družbene organizacije in druga društva državljani, ki so imela na dan 25. decembra lani najemne zgradbe ali gradbena zemljišča, ki se po tem zakonu nacionalizirajo, dolžni vložiti prijave pri občinskih ljudskih odbori. Prijavitelj vložijo svoje prijave na posebnih obrazcih. — Finančni inspektorat LRS je že pripravil približen seznam vseh, ki bodo prišli v postopek za nacionalizacijo najemnih zgradb. Takih primerov bo v Sloveniji približno 25.000. Finančni organi pri občinah bodo torej zdaj samó kontrolirali, če bodo vsi prizadeti vložili prijave, v nasprotnem primeru pa jim bodo do 17. marca poslali pismeni poziv.

Po 63. členu Zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč se bodo proti tistim, ki prijav ne bodo vložili v predpisanem roku in s tem zagrešili kaznivo dejanje, izvajale stroge kazni. Tisti, ki prijav ne bodo vložili, bodo kaznovani z zaporo do enega leta oziroma z denarno kaznijo do 1.000.000 din, če gre za civilno-pravne osebe, družbene organizacije in druga društva državljani.

Na podlagi vloženih prijav bodo občinski finančni organi predlagali komisijam za nacionalizacijo zahteve o nacionalizaciji; na temelju vloženih zahtevkov pa bodo občinske komisije izdale ustrezne določbe, proti katerim se bodo zavežanci lahko pritožili na okrajno komisijo za nacionalizacijo. Republiške komisije pa bodo lahko obravnavale vsak konkretni primer posebej in neposredno sodelovale pri delu občinskih in okrajnih komisij. T.

Z zbora volivcev v radovljiški občini

Stanovanjska stiska zavira poslovanje

V torek, 10. marca so bili na vseh krajevnih odborih občine Radovljica zbori volivcev. Razpravljali so o predlogu proračuna in družbenega načrta za leto 1959

Gospodarstvo občine je v letu 1958 doseglo pomemben napredek. Bruto produkt vseh gospodarskih dejavnosti je porastel napram letu 1957 za 12,2%, narodni dohodek pa za 1,6%. Po načrtu se bo bruto produkt v letu 1959 povečal za 5,7%, narodni dohodek pa za 11,4%.

Po načrtu za l. 1959 bo v vseh gospodarskih panogah ustvarjeno 7 milijard 555 tisoč din bruto produkta in nad 3 milijarde narodnega dohodka. Prav tako je bil zabeležen porast narodnega dohodka v povprečju na posamez-

nega delavca, ki je znašal v letu 1958 pri 3.117 zaposlenih delavcih 789.000 din na 1 delavca, v letu 1959 pa bo znašal pri 3.259 zaposlenih 847.000 din na enega delavca.

V načrtu je tudi poudarjeno, da je treba zaposlovanje novih delavcev v industriji omejiti, kajti to povzroča občini težke stanovanjske probleme. Industrija bo smela zaposliti letos le 2.462 oseb; zato občinska posredovalnica za delo ne sme usmerjati delavcev v gospodarske organizacije, ki so že dosegle pred-

pisano število zaposlenih. Izjemo tvorijo visokokvalificirani delavci in invalidi.

V gradbeništvo se lahko usmerja delavce, kolikor bodo gradbena podjetja lahko zagotovila novim delavcem osnovne življenjske pogoje. Gospodarske organizacije naj izboljšajo delavcem delovne pogoje, organizacijo dela ter disciplino, kar bo omejilo nadurno delo in honorarne zaposlitve.

V letu 1959 se predvideva povečanje v poljedelstvu za 5% in v živinoreji za 6%. Prav tako se predvideva znatno povečanje dejavnosti v gradbeništvo. V trgovini se predvideva porast blagovnega prometa za 7%, v gostinstvu pa za 11,9%. Zlasti važno vlogo za uspeh gostinstva igra turizem. Število nočnin v letu 1958 na 85.989. Obrtna podjetja in delavnice socialističnega sektorja so v letu 1958 povečale storitve za 3,8%.

Občinski proračun predvideva za leto 1959 150.500.000 din dohodkov in izdatkov, od tega bo porabljen največji znesek, nad 44 milijonov din, za prosveto in kulturo. ObLO bo načrt z umesnimi pripombami volivcev potrdil že konec tega tedna.

C. R.

Tekmovanje v počastitev IV. kongresa ZKS

Razširiti aktivnost mladine

Centralni komite LMS Ljubljana je te dni razpisal 3-mesečno nagradno tekmovanje med občinskimi komiteji LMS v počastitev IV. kongresa Zveze komunistov Slovenije in Dneva mladosti. Osnovni namen tekmovanja je razširiti aktivnost mladine pri reševanju pomembnih družbenih vprašanj, seznanjati mladino z zgodovino in sedanjo družbeno vlogo ZKJ in z njenim programom, razširiti organizacijo LM, izboljšati materialne pogoje za njeno delo in zbrati čimveč prijav med kmečko mladino za mladinske delovne akcije.

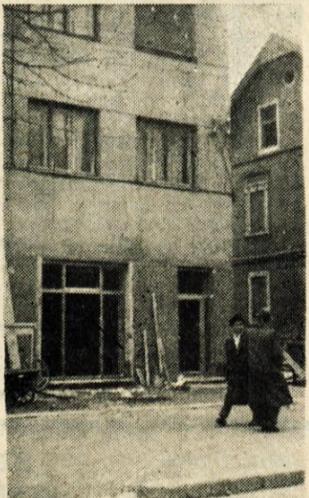
Program tekmovanja obsega vključevanje čim večjega števila še neorganizirane mladine v mladinsko organizacijo, ustanavljanje novih aktivov na vaseh in osnovnih šolah, dalje, seznanjanje mladine z zgodovino ZKJ in z njenim programom itd.

Spored tekmovanja obsega tudi študij obveznega ideološko-političnega programa, ustanavljanje marksističnih krožkov, predlaganje mladincev za sprejem v ZKJ, dalje, kje bo mladina uspelo urediti največ prostorov za sestajanje in delo (mladinske sobe, klubi, manjša igrišča), kateri komite bo najuspešneje organiziral lokalne delovne akcije, kje jim bo uspelo najbolj

poživiti delo vaške mladine, sodelovanje mladih zadržnikov s kmetijsko zadrugo, kje bodo med kmečko mladino zbrali največ prijav za zvezno mladinsko delovno akcijo in kateri občinski komite bo pritegnil k praznovanju Dneva mladosti več mladine in širši krog ostalih organizacij ter društev.

Pri CK LMS Ljubljana je za tekmovanje osnovana posebna komisija, ki jo razen članov Centralnega komiteja sestavljajo tudi vsi sekretarji okrajnih komitejev LMS. Občinski komiteji morajo komisiji pošiljati poročila do 1. aprila, do 1. maja in zaključno poročilo do 2. junija. Predsedstvo CK LMS bo ob zaključku tekmovanja na predlog tekmovalne komisije nagradilo najboljše občinske komiteje. Prva nagrada je televizijski sprejemnik ali moped in »Kip« mladosti, druga episkop, tretja diaproskop in serijo diafilmov, potem radijski sprejemnik, zbirka 40 knjig itd.

A. T.

Nezadovoljstva, ker na Jesenicah ni mlečne restavracije, je med prebivalstvom precej. Toda temu bo kmalu konec, v lokalni, ki ga v ozadju prikazuje slika, že urejajo prostor za mlečno restavracijo.

PRED LETNO KONFERENCO OKRAJNEGA SINDIKALNEGA SVETA KRANJ

Nobenih pomembnih ukrepov v komuni mimo sindikata!

Razgovor s preds. Občinskega sindikalnega sveta Bled, ing. Milanom Ciglerjem

Vprašanje: Zaradi svoje tesne povezanosti z neposrednimi proizvajalci in prizadevanj za višji življenjski standard delavcev dobiva sindikalna organizacija v okviru komune pomembno vlogo. Kaj sodite o tem vprašanju?

Odgovor: Predvsem menim, naj bi bili sindikati v komuni politični organizatorji sleberne akcije, ki bi neposredno zadevala življenjske pogoje našega delavca. To je sicer splošna naloga sindikatov, toda prav v komuni, naši osnovni življenjski enoti, je ta naloga še toliko pomembnejša. Mislim, da ne bi smelo biti nobene akcije v komuni v zvezi z življenjskimi pogoji oziroma standardom našega delavca, ki o njej ne bi razpravljali sindikati in o njej zavzeli svojega stališča.

Še posebno je to važno tedaj, ko je naš delavec ob različnih »gospodarskih ukrepih« neposredno prizadet. Kolikokrat smo v komuni ali okrajju pri svojih računih o tej ali oni stvari upoštevali vrsto najrazličnejših gospodarskih činiteljev, pri tem pa velikokrat pozabili na neposredne interese delovnih ljudi (n. pr. poskusi povzemanja cen, razne gradnje itd.). Zdrav razum in trezna presoja sa miš delavcev nas najlaže opozorita, kje stvari niso v redu in kaj bi bilo treba napraviti drugače. Sindikalna organizacija mora znati delavcem prislusniti željam in težnjam delavcev, te želje uskladiti s koristmi skupnosti, jih pravilno usmeriti, tako da se bo za izpolnitev teh ciljev večina delavcev aktivno vključila v družbeno-politično delo v okviru komune, ker bodo imeli pred sabo jasno določen cilj in korist.

Nekateri dvomijo v potrebo dejavnosti sindikatov, češ da imamo vrsto organov delavskega in družbenega upravljanja od delavskih svetov, upravnih odborov, zbora proizvajalcev, raznih komisij itd., kaj naj potem še počne sindikat, ker vse stvari tečejo že same po sebi. Takšno mišljenje je zmotno, ker pojmuje socialistično demokracijo formalno kot nekakšen avtomatizem. Ni dovolj, če smo izvolili vse te organe — brez aktivnega sodelovanja in kontrole najširših množic ni prave socialis-

tične demokracije, ker se delo teh organov lahko zbirokratizira. Tu je vloga sindikata, da pritegne k sodelovanju večino neposrednih proizvajalcev in skrbi za to, da bodo lahko ob vsaki priložnosti dajali pozitivne predloge in mišljenja ter da bodo ti njihovi predlogi prišli do veljave.

Ing. MILAN CIGLER predsednik ObSS Bled

Kot bi morali sindikati v podjetjih samostojno nastopati pred delavskimi sveti, ki so končno izvoljeni po njihovih predlogih in jim morajo tudi poročati, tako bi morala tudi sindikalna organizacija v komuni večkrat prihajati s svojimi zahtevami, vprašanji, predlogi in pripombami neposredno pred zbor proizvajalcev. Priprčan sem, da bi se tako vrsta vprašanj rešila veliko hitreje in bolje kot pa doslej. Kot ne more vase zaprt delavski svet biti kos svoji nalogi, tako tudi že sam obstoj zbora proizvajalcev, ki je premalo povezan s kolektivi, nikakor ne more biti sam po sebi porok za to, da bo reševal vse zadeve v interesu večine proizvajalcev in skupnosti. Prav preko sindikalne organizacije v komuni lahko zbor proizvajalcev obrani tesen stik z neposrednimi proizvajalci, kar bo najboljši porok za njegovo uspešno delo.

-I. c.

S seje Okrajnega ljudskega odbora Kranj

Paša v gozdovih prepovedana

(Nadaljevanje s 1. strani)

čajo pravilno izkoriščanje in gojenje gozdov, gozdna paša ne samo da sama po sebi ni več rentabilna, ampak povzroča veliko škodo tudi našemu gozdnemu bogastvu. Dejstvo pa je, da še danes v veliki meri, ponekod pa izključno, sestavlja osnovo planšarstva prav gozdna paša. Najbolj izrazit primer za to je planina Bareča dolina, kjer ni niti toliko pašnika, da bi stala

na njej sirarna in zasilne staje. Na pašnikih Jelovice in južnih bohinjskih planin pod zgornjo gozdno mejo, se po oceni strokovnjakov v najboljšem primeru prepase le 26 odstotkov živine, ostalih 74 odstotkov pa v gozdovih.

Ali gozd ali pašnik? Eno ali drugo! Gozdna paša in urejeno gozdno gospodarstvo imata na istih površinah nasprotno interese, zaradi česar na teh povr-

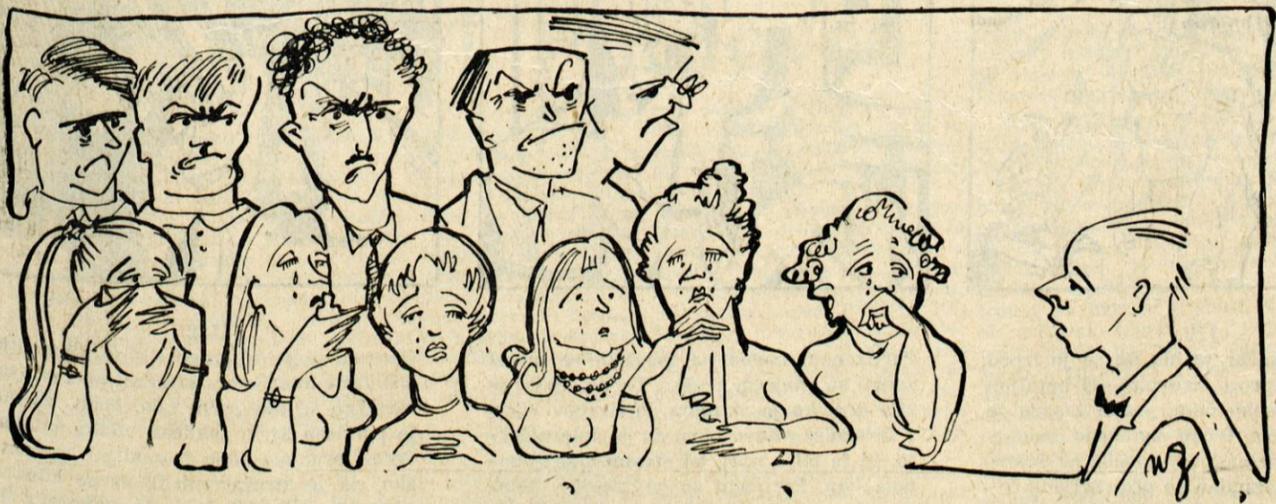
šinah ni mogoče dobro gospodariti. Poškodbe zaradi gozdne paše v gozdovih so v glavnem teptanje mladik in posajenih sadik, zbijanje in sprememba strukture tal, odtegotvanje organskih snovi tlom, spremembe v strukturi sestojev, izgube na prirastku in kvaliteti lesa in objedanje mladih listavcev. Glavna škoda je v tem, ker se podaljša pomlajevalna doba in s tem tudi obhodnja za približno 20 do 30 let. Strokovnjaki so izračunali, da je na leto v gozdovih Jelovice in južnih bohinjskih planin, ki so last SLP, zaradi gozdne paše 6.589.692 dinarjev škode, medtem ko gospodarsko škodo v živinoreji cenijo na 14.695.418 dinarjev na leto. Živina mora po gozdu prehoditi namreč relativno velike razdalje pri iskanju paše. Ugotovljeno je, da ugrizne govedo na dan približno 2000-krat, ne glede na to, ali so ugrizi polni ali ne. Če je paša dobra, se nasiti in proizvaža v skladu s svojimi proizvodnimi sposobnostmi. V gozdu pa, kjer v glavnem raste senčna trava, ki je rečna s hranilnimi snovmi, se govedo le preživlja, proizvodnja mleka in prirast na teži pa so minimalni ali celo negativni. Razen tega se pri gozdnih pašah izgubi ves gnoj, pa tudi boleznin in nesreče so pogostejše kot pri urejeni paši.

Gozdna paša je za kmeta — živinorejca v relativnem smi-

slu sicer rentabilna — brez vlaganja dobi namreč nekaj proizvodov, v absolutnem smislu pa ima škodo, ker bi lahko z istim številom živine proizvedel znatno več. Z družbenega stališča pa je gozdna paša v vsa kem pogledu škodljiva. Je namreč posledica navad ekstenzivne živinoreje, nizkih pridelkov krme na obstoječem travnatem svetu in pomanjkanje delovne sile na kmetih. Po ocenah strokovnjakov znašajo individualne kmečke koristi od gozdne paše le 13 odstotkov škode, ki jo ta povzroča narodnemu gospodarstvu.

V letu 1959 bodo izvedli razmejitve pašnega in gozdnega gospodarstva in določili obseg skupnih pašnikov na območju Jelovice in južnih bohinjskih planin. V letu 1960 bodo gozdno pašo prepovedali na Pokljuki, Mežaklji, Radovni, Krmi in severnih bohinjskih planinah, do konca leta 1961 pa še povsod drugod na Gorenjskem, kjer so večji strnjeni gozdovi. Okrajni ljudski odbor je sprejel sklep, da morajo prizadeti občinski ljudski odbori (Radovljica, Bled in Bohinj) do 15. aprila 1959 izdati odloke o prepovedi gozdne paše na njihovem področju, do 1. maja pa odločbe o obsegu in uporabi skupnih pašnikov in skupno z zadržnimi organizacijami zagotoviti ureditvene načrte za pašnike, ki bodo še ostali.

A. T.

«KAJ PA JE? JE KDO UMRL?»
«NE! ZAČELO JE OCENJEVANJE JAVNIH USLUŽBENCEV.»

Gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot št. 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov tel. 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo oglasov pred vplačilom. — Cena malih oglasov je: preklic 20, izdobjeno 10, ostalo 12 din od besede, naročniki majo 50 odstotni popust.

Vrt dam v najem pod ugodnimi pogoji. Kopaliska 18, Kranj 2095

Škofja Loka. Odvetnik Šink je preselil svojo odvetniško pisarno iz Vincarjev na Poljansko cesto. 2677

Gospodinjstva pomočnica dobi takojšnje zaposlitev pri 4-članski družini v Kranju. Poizve se v oglasnem oddelku. 2690

Od Kamnika do Stražišča sem izgubil kromiran pokrov od motornega kolesa »Zindapp«. Poštenega najditelja naprošam, naj proti nagradi vrne v mlekarno na Koroški cesti, Kranj. 2694

Prodajam gumi voz, 16 colski, nosilnost 3 tone. Zg. Bela št. 20. 2697

Prodajam kuhinjske gredeno v dobrem stanju. Cesta na Klanc št. 9. 2698

Prodajam motorno kolo - roler Achilles 175 ccm dobro ohranjen. Stefe Marija, Predoslje št. 12. 2696

Prodajam seme črne detelje. — Olševek 22. 2699

Ugodno prodajam zazidljivo parcelo v Stražišču. Naslov v oglasnem oddelku. 2700

Prodajam novo mizarско skobelno mizo (ponk) in gramofon rabljen. Naslov v oglasnem oddelku pod »Poljanska«. 2701

Prodajam zgodnji semenski krompir »Fremele« in bel. Češnjek 22, Cerklje. 2702

Prodajam plemenskega vola, 400 kilogramov težkega. Naslov v oglasnem oddelku. 2703

Dobro posnemalnik prodajam. Naslov v oglasnem oddelku. 2704

Prodajam dobro ohranjen ženski črni kostim za srednjo postavo, predvojno blago, moški štof. Celjar Angela, Kokrica št. 140. 2705

Prodajam 3000 kg repe, semenski oves (nemški) in grahoro. — Velesovo 24. 2706

Sadna drevesca jablane, sorte po sadnem izboru iz lastne drevnice, prodajamo po zmerni ceni. Kmetijska zadruga Cerklje. 2707

Poceni prodajam vzdljiv štedilnik — levi, na dve in pol plošči, z bakrenim kotličkom. Spodnji Plavž 13, Jesenice. 2708

Prodajam osebni avto znamke DKW in motorno kolo znamke DKW, stare izvedbe v nerabnem stanju. Interesenti si vozili lahko ogledajo vsak dan od 6. do 14. ure pri podjetju Elektranra Sava Kranj, Stara cesta 5. 2709

Kupim hišo enostanovanjsko. Ponudbe oddati v oglasni oddelku pod »Denar takoj«. 2710

Kupim rabljeno ogrodje za moško športno kolo. Naslov v oglasnem oddelku. 2711

Kupim dobro ohranjeno vodno črpalko z elektromotorjem. Ponudbe poslati na naslov Eržen Franc, Sp. Besnica 20, pošta Zg. Besnica. 2712

Zamenjam enosobno stanovanje v Cirčah za enako v okolici Kranja. Primerno za zakonca brez otrok. Poizve se pri Vogrin, Smedniška c. 23. 2713

Zamenjam eno in pol sobno stanovanje za dvosobno v Kranju. Ponudbe v oglasni oddelku pod »Dogovor«. 2714

Iščem fanta, ki bi pomagal pri kmečkem delu. — Naslov v oglasnem oddelku. 2715

Iščem popoldansko honorarno zaposlitev v Kranju. Ponudbe oddati v oglasni oddelku pod »Strojepisna I. a.«. 2716

Iščem žensko ali moškega za kmečka dela. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku. 2717

Fant, vojaščine prost, išče službo za čevljarja. — Naslov v oglasnem oddelku. 2718

Uslužbenki s popolno srednjo šolo iščeta honorarno zaposlitev v popoldanskih urah. Naslov v oglasnem oddelku. 2719

Preklicujem mesečno vozovnico. Zg. Bela—Kranj. — Sešek Gabrijele, Zg. Bela 15, Preddvor. 2720

Naša sem kolo, skoraj novo. Naslov v oglasnem oddelku. 2721

Preklicujemo Transturist mesečno vozovnico za mesec marec št. 18194. »Sava«, Kranj. 2722

Izgubljeno denarico z dvema osebnima izkaznicama prosim vrniti na naslov, ki je v izkaznici. Denar lahko obdrži za nagrado pošten najditelj. 2723

Najditelja zlate zapestne ure, ki sem jo izgubila dne 9. 3. 1959 od Primskovega do OLO, naprošam, da jo vrne proti visoki nagradi. Izročiti jo je v oglasni oddelku. 2724

Ženska, ki je v nedeljo 8. marca na avtobusu, ki je ob 4. uri popoldne peljal od Naklega proti Tržiču, vzela tuji dežnik, naj dežnik vrne v garderobo kranjske avtobusne postaje. Je poznana in bo imela nevšečnosti, če ga ne vrne. 2425

Zaradi smrti gospodarja je na prodaj 27 naseljenih in dobro oskrbovanih AŽ panjev pri Mariji Grohar, Brezje pri Tržiču. 2426

Zaradi selitve prodajam samsko spalnico, moderno, v dobrem stanju. Furlan Ivan, Ljubljanska 2, Kranj. 2427

Prodajam žensko Rogovo kolo. Bičkova 10, Kranj. 2428

Prodajam lucerno in slamo. Šter, Duplje 23. 2429

Kupim novo ali malo rabljeno Lambretto. Plačam takoj v gotovini. Naslov v oglasnem oddelku pod številko 2430

Visoko nagrado dam tistemu, ki mi preskrbi komfortno dvosobno stanovanje v Stražišču ali v Kranju. Enako tudi kupim, ali dogradim. Naslov v ogl. odd. 2431

Prodajam spalnico in dvodelne omare, orehova imitacija. Mizarstvo Bratun, Cirče 10, Kranj. 2432

Iščem kakršno koli sobo v Kranju ali okolici. Dam nagrado. — Ponudbe pod »šivilja« oddati v oglasni oddelku. 2433

oglasnem oddelku. 2715

Iščem popoldansko honorarno zaposlitev v Kranju. Ponudbe oddati v oglasni oddelku pod »Strojepisna I. a.«. 2716

Iščem žensko ali moškega za kmečka dela. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku. 2717

Fant, vojaščine prost, išče službo za čevljarja. — Naslov v oglasnem oddelku. 2718

Uslužbenki s popolno srednjo šolo iščeta honorarno zaposlitev v popoldanskih urah. Naslov v oglasnem oddelku. 2719

Preklicujem mesečno vozovnico. Zg. Bela—Kranj. — Sešek Gabrijele, Zg. Bela 15, Preddvor. 2720

Naša sem kolo, skoraj novo. Naslov v oglasnem oddelku. 2721

Preklicujemo Transturist mesečno vozovnico za mesec marec št. 18194. »Sava«, Kranj. 2722

Izgubljeno denarico z dvema osebnima izkaznicama prosim vrniti na naslov, ki je v izkaznici. Denar lahko obdrži za nagrado pošten najditelj. 2723

Najditelja zlate zapestne ure, ki sem jo izgubila dne 9. 3. 1959 od Primskovega do OLO, naprošam, da jo vrne proti visoki nagradi. Izročiti jo je v oglasni oddelku. 2724

Ženska, ki je v nedeljo 8. marca na avtobusu, ki je ob 4. uri popoldne peljal od Naklega proti Tržiču, vzela tuji dežnik, naj dežnik vrne v garderobo kranjske avtobusne postaje. Je poznana in bo imela nevšečnosti, če ga ne vrne. 2425

Zaradi smrti gospodarja je na prodaj 27 naseljenih in dobro oskrbovanih AŽ panjev pri Mariji Grohar, Brezje pri Tržiču. 2426

Zaradi selitve prodajam samsko spalnico, moderno, v dobrem stanju. Furlan Ivan, Ljubljanska 2, Kranj. 2427

Prodajam žensko Rogovo kolo. Bičkova 10, Kranj. 2428

Prodajam lucerno in slamo. Šter, Duplje 23. 2429

Kupim novo ali malo rabljeno Lambretto. Plačam takoj v gotovini. Naslov v oglasnem oddelku pod številko 2430

Visoko nagrado dam tistemu, ki mi preskrbi komfortno dvosobno stanovanje v Stražišču ali v Kranju. Enako tudi kupim, ali dogradim. Naslov v ogl. odd. 2431

Prodajam spalnico in dvodelne omare, orehova imitacija. Mizarstvo Bratun, Cirče 10, Kranj. 2432

Iščem kakršno koli sobo v Kranju ali okolici. Dam nagrado. — Ponudbe pod »šivilja« oddati v oglasni oddelku. 2433

Naročniki in bralci »Glasu Gorenjske« pozor! - Novi telefonski številki: uredništvo 475, uprava 397

Ponedeljek, 16. marca ob 20. uri — izven »OPERNI VEČER« — solistov ljubljanske opere.

GLEDALIŠČE »TONE ČUFAR« Jesenice

Petek, 13. marca ob 20. uri — N. Manzari: »NAŠI LJUBI OTROCI« — Gostovanje v Gozd-Martuljku.

Sobota, 14. marca ob 20. uri — N. Manzari: »NAŠI LJUBI OTROCI« — Gostovanje v Radovljici.

Nedelja, 15. marca ob 15. uri N. Manzari: »NAŠI LJUBI OTROCI« — Gostovanje na Lancovem.

Nedelja, 15. marca ob 14.30 in 19.30 uri D. Dobričanin: »ČLOVEK Z MARSA«. — Izven, zveze z vlaki ugodne.

Nedelja, 15. marca ob 20. uri N. Manzari: »NAŠI LJUBI OTROCI«. — Gostovanje v Zg. Gorjah.

KUD VISOKO gostuje z igro »Molčeca usta« v nedeljo 15. marca ob 15. uri v Naklem in ob 19. uri na Kokrici.

KINO

»STORŽIČ«, Kranj: 13. in 14. marca ob 16., 18. in 20. uri jugoslovanski barvni cinemascopski film »MISS STON«; 14. marca ob 22. uri italijanski barvni cinemascopski film »MOŽJE IN VOLKOVI«; 15. marca ob 10. uri ameriški barvni film »ŠKR-LATNA RAVNINA«; ob 13. uri češki barvni film »POKORNO JAVLJAM«; ob 15., 17. in 19. uri jugoslovanski barvni cinemascopski film »MISS STON«; ob 21. uri sovjetski barvni film »ŽERJAVI LETIJO«.

»TRIGLAV«, Primskovo: dne 14. marca ob 19.30 uri ameriški barvni film »ŠKRLATNA RAVNINA«; 15. marca ob 16. in 18. uri italijanski barvni cinemascopski film »MOŽJE IN VOLKOVI«.

»SVOBODA«, Stražišče: dne 14. marca ob 18. in 20. uri nemški barvni film »LAŽNIVI KAPTAN«; 15. marca ob 14. uri ameriški barvni film »DŽIPSI«; ob 16., 18. in 20. uri češki barvni film »POKORNO JAVLJAM«.

Naklo: 14. marca ob 19.30 uri sovjetski barvni film »ŽERJAVI LETIJO«; 15. marca ob 18. in 20. uri nemški barvni film »LAŽNIVI KAPTAN«.

»KRVAVEC«, Cerklje: 14. marca ob 19.30 uri ameriški barvni film »DŽIPSI«; 15. marca ob 16. in 19. uri ameriški barvni film »ŠKRLATNA RAVNINA«.

»RADIO«, Jesenice: 14. do 16. marca mehiški barvni cinemascopski film »PEVEC IZ MEHIKE«.

»PLAVŽ«, Jesenice: 14. do 17. marca francoski film »FOLI BERGER«.

Žirovnica: 14. in 15. marca

ameriški barvni film »DOŽIV-LJAJ KAPETANA VAJTA«.

Dovje-Mojstrana: 14. in 15. marca francoski film »NA SMRT OBDOJENI JE POBEGNIL«.

Koroška Bela: 14. in 15. marca ameriški film »POROČNO KOSILO«. 16. marca francoski film »FOLI BERGER«.

Bled: 13. do 16. marca italijanski film »ŽELEZNIČAR«. — Predstava v petek in ponedeljek ob 20. uri, v soboto ob 17. in 20. uri, v nedeljo pa ob 10., 15. in 20. uri.

Radovljica: 13. in 14. marca ob 20. uri ter 15. marca ob 15.30, 17.30 in 20. uri ameriški barvni cinemascopski film »DIRKAČI«.

»SORA«, Škofja Loka: 13. do 15. marca ameriški vstavistični film »GORA«.

Žiri: 14. in 15. marca ameriški barvni film »DOLINA OSVETITE«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 19.30 uri.

»OBZORJE«, Zeleznički: 13., 14. in 15. marca ameriški film »BELI JORGOVAN« — predstava v petek in soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 15. in 19.30 uri.

»DOM«, Sovodenj: 14. in 15. marca mehiški film »MLADI JUAREZ« — predstava v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 15. uri.

Duplica pri Kamniku: 14. in 15. marca angleški barvni film »ČLOVEK, KI JE LJUBIL RDEČELASKI«. Predstave v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 16. in 18. uri.

Gibanje prebivalstva na Jesenicah

Poročila so se: Vid Zorčič, mehanikar in Zlatica Hernaus, roj. Balatinec, tov. delavka; Ahmet Jukič, tov. delavec in Katarina Jereb, tov. delavka; Janez Jakun, sofer in Frančiška Ržen, oskrbnica; Ahmed H. Haskič, kmečki delavec in Josipina Zadravec, kmečka delavka; Miloslav Količ, delavec in Ana Rutar, delavka; Jožef Zupan, gledališki igralec in Olga Koncilija, natakarica; Jože Puhar, gradbeni delavec in Ivana Hribar, tov. delavka; Vincencij Pintar, nočni čuvaj in Cecilija Makuc, tov. delavka; Viljem Novak, študent in Mirjana Vukič, nameščenka.

Gibanje prebivalstva na Jesenicah

Poročila sta se: Čedomir Pejovič, delavec — praktikant in Milosava Ognjenovič, gospodinja.

Umrlji so: Helena Reš, rojena Dagarin, osebna upokojenka; Antonija Triplat, roj. Rant, delavka; Milena Vidic, roj. Kocjančič, gospodinja; Franc Leskovec, tov. delavec; Emil Velikonja, tov. delavec; Valentin Cof, invalid, upokojenec.

ZAHVALA

Ob preboleči izgubi siasa

KAROLA AŽMANA

iz Nakla, dijaka 8. razreda, se zahvaljujemo vsem darovalcem cvetja, šolski mladini iz Dupelja in Naklega, vsem govornikom, g. župniku, učitelju, »Partizanu« Naklo, strelski družini, doktorju in vsem, ki so z nami sočustvovali in ga v take polnem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoča družina Ažman

ZAHVALA

Ob izgubi naše mame, stare mame, prababice, sestri in tete

MARIJE PETERNEL

se zahvaljujemo vsem, ki so je spremili do groba, posebno pa gasilcem iz Bitnja. Prav lepa hvala dr. Jenčiču iz Škofje Loke za večletno zdravljenje in vsem tistim, ki so jo v boleznih obiskovali.

Zalujoči: sin Pavel in družine Siler Pekora Stanovnik, Jan, Rozman in Križaj.

V A B I L O

Združenje šoferjev in avtomehanikov LRS podružnica Kranj, vljudno vabi vse šoferje in avtomehanike, kakor tudi šoferje amaterje, motoriste in mopediste, da se zagotovo udeležijo predvajanja zelo zanimivega filma o »PROMETNI VARNOSTI«.

Film bo predvajan v nedeljo, dne 15. marca ob 8.30 (ob pol devetih) v kino »Storžič«, Kranj. Vstopnina 30 din. Vse sile za varnost promet!

SPREJMEMO UČENKO ZA TRGOVINO. TRGOVSKO PODJETJE »ELITA«, KRANJ, TITOV TRG 20.

Restavracija »Iskra« Kranj prireja vsako soboto ob 19.30 in nedeljo od 16. ure dalje

tradicionalne plesne zabave

Ob sobotah igrajo »Tržičani«, ob nedeljah pa »Veseli Kranjčani«.

Vljudno vabljeni

Z A H V A L A

Ob prerani smrti naše dobre mame

KATARINE BUH

se toplo zahvaljujemo vsem, ki so ji pomagali v težkih dneh, vsem ki so z nami sočustvovali ob največji izgubi in jo tako lepo pospremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala.

Zalujoče hčere in sinova

Poljane, Izola, Ljubljana, Preddvor, Travniki, Olševek, dne 11. marca 1959.

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Petek, 13. marca ob 16.30 uri — izven Marin Držič: »TRIPČE DE UTOLČE«.

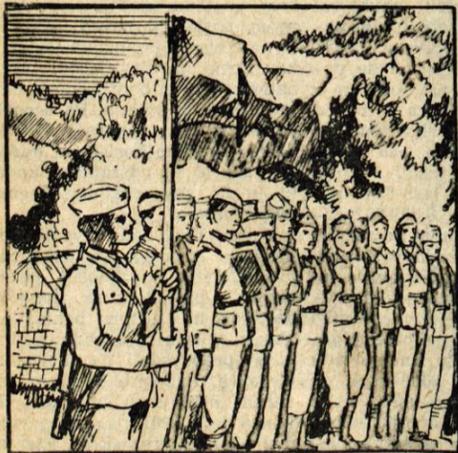
Petek, 13. marca ob 20. uri — izven Marin Držič: »TRIPČE DE UTOLČE«.

Gostuje Mestno gledališče iz Ljubljane.

Nedelja, 15. marca ob 16. uri — izven in za podeželje — Margareta Cordes: »TRIJE MEHOVI LAŽI«, uprizori Svoboda Center Kranj.

NESLAVEN KONEC WEHRMANNSCHAFT

Ribe Milan Batista

109

Kmalu zatem, ko je Nemcem spodletel poizkus, da bi zanetili bratomorno vojno tudi na Gorenjskem, je bil pod Stolem ustanovljen Prvi bataljon gorenjskega odreda partizanske vojske. Takoj je dobil teško nalogo, da mora za dalj časa pretrgati glavno gorenjsko železniško progo Kranj—Jesenice. Štab bataljona je izdal načrt za akcijo.

110

Lep poleten večer je bil, ko se je izpod Stola napotil proti Žirovnici cel bataljon partizanov. Vsaka četa, vsaka zaseda je v načrtu imela točno določeno nalogo. Borci so se razmestili v zasede ob železnici in cesti. Skupine so pripravljene čakale na znak za napad. Ob žirovniškem železniškem mostu so se straže nič hudega sluteč sprehajale sem in tja.

111

Partizanski napad na most bi se moral začeti ob enajstih zvečer. Točno enajst je bila ura, ko je skupina partizanov vdrila v železniško čuvajnico, da je železničarja, ki je bil v njej, od strahu skoraj zadela klop. Partizani so ga zaprli v sobo, da jih ne bi izdal, telefon pa razbili, da le ne bi mogel, kdo priklicati pomoč od Nemcev iz drugih postojank.

112

Obenem se je druga partizanska patrolja približala nemškemu stražarju pri mostu. Neslišno so mu prišli tako blizu, da mu je partizan Stric zaklical: »Roke kvišku! Odloži orožje!« Stric je zaklical po nemško, pa je stražar mislil, da se kdo od njegovih šali: »Ti bom že pokazal!« je rekel. Ampak v hipu je videl, za kaj gre in vrgel bombo v Strica.

S konference organov družbenega upravljanja v šolstvu občine Kranj

Osnovne naloge šolskih odborov

V četrtek, 5. marca je bila v Kranju konferenca organov družbenega upravljanja šol z območja ObLO Kranj. Poročila in razprava se je nanašala na nekatere probleme v zvezi z delom šolskih odborov, pregleдали so učne uspehe prvega polletja in se pogovorili o povezavi šole z Društvom prijateljev mladine in posebej o vlogi, ki naj jo odigrajo v reformirani šoli pionirski odredi.

Na štiriletnem obstoju šolskih odborov, potem ko so le-ti našli ustrezne oblike dela, je vendarle opaziti, da se ti organi največkrat lotevajo tekočih zadev, pri tem pa pozabljajo na vprašanja, ki so bistvene važnosti za novo reformirano šolo. Predvsem je najvažnejša naloga ŠO, da posvetijo vso pozornost razvijanju socialističnih, humanih in kulturnih odnosov na šolah — skratka oblikovanju takšnega pedagoškega režima na šoli, ki bo ustrezal obščemu razvoju današnje družbe.

Ko govorimo o kulturnih in humanih odnosih, imamo v mislih

pravilen odnos učiteljev do učencev in obratno. V tem smislu je treba poučevati tudi starše. Koliko je še surovosti, pijančevanja, teroriziranja, pretepanja otrok in žena po naših družinah. V takih okoliščinah je sproščena, ugodna rast otroka ogrožena. Iz neurejenih razmer raste nevrotičen človek, poln manjvrednostnih kompleksov ter duševnih in telesnih defektov. In takih primerov ni malo. Samo v Kranju je okrog sto družin, katerih otroci živijo v neurejenih razmerah. Prav šolski odbori naj bi take primere najstrožje zatirali.

Naslednji problem, ki utegne vplivati na kvaliteto šole, je gospodarsko-tehnične značaja. — Današnja šola ima vse pogoje, da stori pouk bolj razumljiv in mikaven. Šola naj ne bo sodobna zgolj po vsebini, temveč tudi po učnih metodah. Tu gre za opremljanje šol z delavnicami, kuhinjami, magnetofoni, radijskimi sprejemniki, episkopi itd. In kar je lažje izvedljivo: šole naj obiskujejo tovarne, elektrarne in najrazličnejša proizvodna podjetja industrijskega, obrtnega in kmetijskega tipa. Pri vsem tem lahko šolski odbori odigrajo pomembno vlogo.

Tudi izvenšolski dejavnosti učencev bi morali posvetiti šolski odbori več pozornosti. — Še vedno ne manjka družin, ki menijo, da lahko nudi otroku edino pravo vzgojo zgolj družina. Nekatere preveč skrbne matere se namreč boje poslati svoje otroke v društva, ker menijo, da se bodo tam »povečarili«. Nobenega dvoma pa ni, da ima danes okolje — s tem so mišljeni kino, cesta in razna društva — močnejši vzgojni vpliv na otroka kot šola in dom. Dom vzgaja po svoje, mladina pa hodi svoja pota. Zapiranje otrok med štiri stene pomeni danes nesrečo za otroka.

Zato bi morali ŠO resno razmisliti, katere zanimive izvenšolske dejavnosti bi kazalo organizirati v kraju. Možnosti ne manjka: razni krožki v pionirski organizaciji, pri Svobodah in prostovoljskih društvih, v vrstah LT, v

športnih in telesnovzgojnih društvih itd.

Na konferenci je bilo končno govora tudi o problemu, s katerim se bodo morali spoprijeti že ob pričetku novega šolskega leta. Tu je mišljena ustanovitev pionirskih šolskih zadrug Zvezni svet za šolstvo namreč priporoča ustanovitev proizvodnih zadrug kmetijskega in industrijskega tipa na vseh osnovnih šolah. Vsaka šola naj bi imela nekaj vamljišča, na katerem bi učenci gojili razne posevke, imeli čebelarke, sadjarske in podobne odseke. Izkušiček prodaja naj bi šel v skupno blagajno in naj bi služil za skupne potrebe učencev. Organizacija teh zadrug naj bi temeljela na načelu samouprave učencev.

Vzporedno z ustanavljanjem šolskih zadrug pa se pojavlja polno vprašanje materialnega, vzgojnega in organizacijskega značaja. Le-ta bo treba reševati tako, da ne bo več škode kot koristi. Sicer se je zamisel o šolskih zadrugah dobra, vendar jih bo treba ustanavljati previdno.

Na konferenci so analizirali tudi učne uspehe ob prvem polletju 1958-59. — 28 osnovnih šol kranjske občine obiskuje letos 6393 učencev. Ob polletju jih je izdelalo 4798, medtem ko jih je 1554 imelo nezadostni učni uspeh. 11 učencev je bilo neocenjenih. To pomeni, da je bil uspeh letošnjega prvega polletja 75,5% ali drugače povedano — četrtnina učencev na naših osnovnih šolah ob prvem polletju ni izdelala.

Filmi, ki jih gledamo

MISS STONE
je jugoslovanski barvni film v totalstopu, ki ga je po scenariju Abadžieva in Popova režiral režiser Zika Mitrović. Kljub občutnemu pomanjkanju dobrih scenarijev, smemo reči, da sta Abadžiev in Popov ustvarila solidno delo. Čeprav se je scenarij močno nagibal k risanju številnih dogodkov, je hrati težil k pronicanju v psihološke momente in osebnosti junakov. Temu konceptu je bil zvest tudi režiser Mitrović.

Posebna odlika režije je v prikazovanju obdobja herojskih borb makedonskih upornikov, ki so se na začetku tega stoletja uprli turškemu gospostvu. Čas in ljudje so risani z rahlo poetiko preteklosti, neposredno in vznemirljivo. Vsekakor je našel pravo mero, da ni zanemaril realistične podobe dogodkov in da je hkrati ostal v okviru impresivne filmske romantike. Sicer pa je Mitrović režiser dinamične, obdarjen z velikim smislom za kontinuirani ritem živga kadiranja velikih kompozicij. Nadvse tudi ljubi neprestane spremembe eksterjerja in mizanscene. Sicer se je tudi to pot odločil bolj za akcijo kot za psihološko portretiranje. Zato tudi lahko rečemo, da ima Miss Stone vse odlike njegovega prejšnjega filma »Ešalon doktorja M«.

Med igralskimi kreacijami naj omenimo predvsem Olgo Spiridonovič kot Miss Stone, ki je morala s skupnim govor-

nim tekstom in z umirjenimi gestami podati živ lik ugrabljene misijonarke. Makedonski igralec Petre Prličko pa je kot Manden ustvaril pravečo psihološko študijo.

Nobenega dvoma ni — film je zares dober.

LETIJO ŽERJAVI

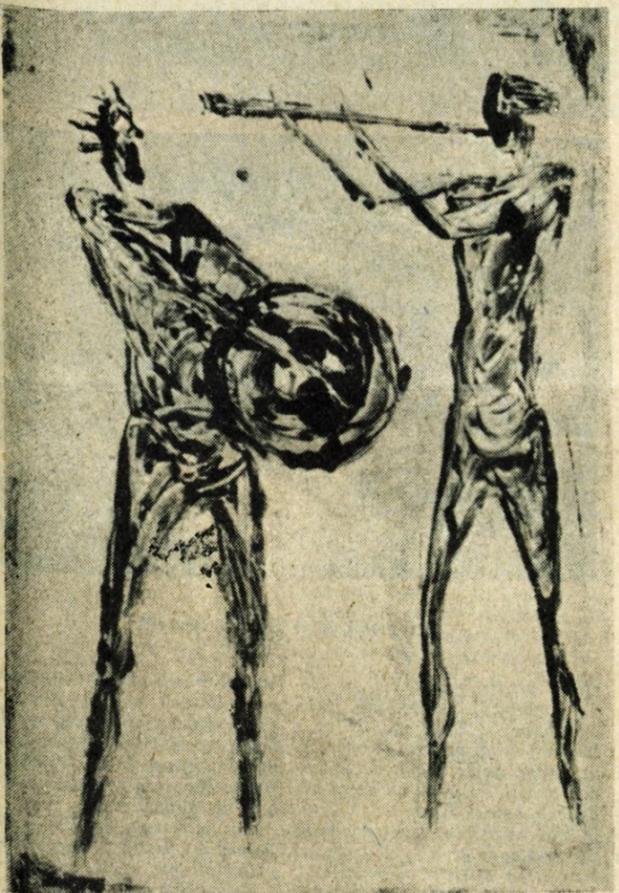
O izrednih kvalitetah sovjetskega filma Letijo žerjavi, ki je bil lani na filmskem festivalu v Cannesu nagrajen s prvo nagrado, je bilo toliko govora, da smo lahko v resnici radovedni, če film zares zasluži dolgo vrsto zvenečih atributov, s katerimi ga vrednotijo.

Nobenega dvoma ni — film je pravo odkritje novih, predvsem izvirnih režijskih filmov, izredne igre in presenetljivega sodelovanja snemalcev — je čudovita in nedosegljiva govoreca filmskih izraznih sredstev. Film je naraven in velik, ker netendenčno pripoveduje zgodbo o ljudeh sredi vojne vihre, o ljubezni, o preprosti logiki življenja. Prav gotovo je posebna odlika tega ruskega filma, da spregovore ustvarjalci o svojih ljudeh v nepovrženem jeziku, da jih prikazujejo takšne, kakršni so, brez laži in olepšavanja.

Vrh filma je prav gotovo nedosegljiva igra Tatjana Samoilove.

Režiser Mihailo Kalatozov je s to filmsko umetnino dosegel tisto, o čemer sanjajo vsi svetovni režiserji: nedosegljivo mojstrovino. aa

S slikarske razstave v Kranju

MILAN BATISTA: MUZIKA (monotipija 1959)

Med najboljša dela na razstavi sodijo: Pastoral, Vojščaki, Ščit, Konjenika, Pretep, Bojevnik, Divji konj, Lov, Ribiča, Ples, Muzika, Kletka, Jezdec, Vrv, Nesreča, Harfa, Gnezdo, Megla I in Megla II ter Oče

OB 200-LETNICI SMRTI

kamniškega kronista Franca M. Paglovca

Med kamniške rojake, ki so pomagali graditi slovensko kulturo, sodi tudi Franc Mihael Paglovec. Dne 11. februarja letos je poteklo 200 let od njegove smrti.

F. M. Paglovec je bil rojen 26. septembra 1679. leta v Kamniku. Osnovno izobrazbo si je pridobil v domačem mestu, srednjo šolo je obiskoval v jezuitskem kolegiju v Ljubljani, pa tudi modroslovje in bogoslovje je poslušal na jezuitskem liceju, kjer si je pridobil akademski naslov »magister vseh umetnosti in modroslovja ter licenciat bogoslovja«.

Službo je opravljal najprej 3 leta v domačem mestu, kjer je bil njegov predstojnik znameniti in zaslužni mož Maksimiljan Leopold Rasp (1673—1742). Ze leta 1705 je Paglovec odšel na samostojno službeno mesto v bližnji

Smartin v Tuhinju, kjer je potem služboval domala 54 let. V svojem obširnem okolišju je pozidal ali popolnoma prenovil vse cerkve in mnoge druge zgradbe. Zanj so delali sami umetniki takratnega slovenskega baroka: arhitekt in podjetnik Gregor Maček, slikarji Metzinger, Jelovšek in Potočnik, kiparja in rezbarja Gaber in Bergant iz Kamnika in drugi. Skoraj vsa njihova umetniška dela so do danes ohranjena in predstavljajo pomembna dela slovenskega baroka.

Preprostemu ljudstvu je odpiral hram omike s tem, da mu je dal v roke »tablo teh puštavov inul viža se naučiti krajnsku ali slovensku brati«.

Za višjo izobrazbo je skrbel s tem, da je imel v svoji hiši v Smartnem dolga desetletja prav-

cato zasebno srednjo šolo, ki je dala vrsto slovenskih nižjih in višjih izobražencev, med katerimi je najznamenitejši Kamničan Jurij Japelj.

Najbolj pa je znan po svojem pisateljskem delovanju. Izmed 20 slovenskih knjig, ki so izšle v njegovi dobi, jih je on sam izdal 8. Najpomembnejša med njimi je vzgojna knjiga: SVESTI TOVARIS. V rokopisu so ostale njegove pesmi, ki jih poznavalci hvalijo, ker gladko tečejo in imajo globoke misli. Ta pesmarica je posebno dragocena zato, ker je nekaterim pesmim dodan tudi napev.

Iz njegove roke imamo ohranjeno tudi znamenito Kroniko, ki ima marsikak podatek o Kamniku, in mnogih drugega dragocnega arhivskega gradiva.

Z.

Ob tretji premieri kranjske Svobode

Margareta Cordes: Trije mehovi laži

S premiero mladinske igre M. Cordesove »Trije mehovi laži« je igralska skupina DPD Svoboda Kranj poravnala kranjski mladini svoj novoletni dolg. Kljub temu, da so igro naštudiral malce pozno, so jo otroci iz Kranja in okolice pozdravili z navdušenjem.

Najprej beseda, dve o samem delu. Ze ob bežnem vrednotenju teksta trčimo ob naslednje ugotovitve: pisateljica ni posebno dobro podkrovana v dramaturgiji, razen tega tudi ni znala prisluhniti zahtevam in okusu mladega in tolikanj hvaležnega gledališkega občinstva. Tega, da se je lotila pravljicne snovi z vsemi obrobni elementi, ki so značilni za to vrsto odrske literature, še ne moremo oceniti kot spodrselaj. Bolj zanimiva utegneta biti ne posebno uspešen dramaturški prijem in ohlapna, nasilno skonstruirana zasnova zgodbe, ki se nadaljuje v razpotegnjeni, dolgočasno učinkujoči in nezanimivi pripovedi, razbiti na pet slik. O kakršnikoli izvornosti ni govora, delo je sin-

teza najrazličnejših motivov, bajeslovno obarvanih prizorov in standardnih rekvizitov, izposojenih v pravljicnem svetu. Pogrešamo pa izrazito črno-belo risanje borbe med dobrim in zlim. To nadomesti pisateljica z rahlo satiro na račun razmer in navad na kraljevem dvoru. Brez zadrege torej lahko zapišemo, da si slovenska mladinska dramatika ni s tem prevodom prav nič opomogla.

Režiser Beno Dežman, ki ga poznamo že iz režij mladinskih tekstov prejšnjih let, ni imel lahkega dela. V dinamično pisanih prizorih se je zvesto držal avtoričnega koncepta, medtem ko so razvlečeni in dolgočasni prizori doživeli prenekatero dramaturško črto. Njegova poglavitna naloga je bila vdahniti delu dinamiko, temperamentnost in življenjskost. Prav tu pa mu ne moremo odreči nekaterih posrečenih domislic, ki so delo požlahtnile in razgibale. Da bi dal tekstu šim večjo barvitost, je s pravo mero in trezno presojo obarval nekatere like s karikiranjem. V domislicah pa je bil celo preveč objesten. Težko je namreč prebravati interpelacijo s »holla-hoop« obroči, ki so odigrali celo zelo pomembno vlogo v zapletu in v rhu zgodbe. Formalno in vsebinsko zaključena pravljicna snov nima kaj opraviti z zadnjim krikom mode, pa čeprav občinstvu še tako ugaia. Glede »holla-hoop« obročev v kranjski uprizoritvi pa so mnenja občinstva deljena: nekateri hvalijo, drugi grajajo.

Kljub režiserjevi prizadevanosti in skrbno izdelanem konceptu je prišlo v nekaterih prizorih do rahle neubranosti in ohlapnosti v ansamblu. Krivdo je iskati predvsem v tem, da so bili na odru v pretežni meri mladi igralci z nezadostnimi odrskimi izkušnjami. Navzlic tej trditvi pa moram pripisati, da so nekateri, čeprav so tokrat prvič stopili na odrske deske, pokazali zavidljivo igralsko nardarjenost. Režiserju v prid naj pripisemo, da površnosti, ki jo tako radi očitamo zlasti mladinskim uprizoritvam, ni bilo opaziti. Nekateri razvlečeni prizori so bili korigirani celo po premieri.

Kaže, da se je tudi igralski ansambel navzel režiserjeve

skrbnosti. Med vidnejše dobro izdelane vloge bi uvrstili kralja Pampeliusa, ki ga je zaigral Tone Hotko, kraljico Hortenzijo Božene Igljeve, kraljično Rožico Marije Bogatajeve, stražmojstra Sabljo Vlada Uršiča, Anzeka Viktorja Benčana. Na moč originalno figuro je postavil Milan Pavlin kot dvorni zdravnik Tulipan. Ostale vidnejše vloge so bile razdeljene: Marijan Prinčič — kmet Krišan, Miha Hladnik — Klas, Veronika Zorc — dekla Trina, Vili Planinšek — čarodej Modri, Mar-

jetka Štok — palček in dvorjanki Greta Jazbec in Bibijana Uršič.

Domiselno in funkcionalno sceno, ki je dopuščala hitre spremembe prizorišč, je zamislil Saša Kump.

Naj bo tako ali drugače: s tretjo premiero je zabeležila kranjska Svoboda uspeh, na katerega so lahko igralci ponosni. Najmlajšemu občinstvu pa so podarili najskrbnejše pripravljeno mladinsko uprizoritev, kar so jih kdajkoli postavili na oder. S. Š.

Jeseniška knjižnica izposodila 42.238 knjig

Od tega samo 99 izvodov politične literature

Ljudska knjižnica na Jesenicah deluje že od osvoboditve. Vsa leta je delovala zelo uspešno, lani pa je svoje delovanje razširila tudi na Koroško Belo, Hrušico in Blejsko Dobravo, kjer je organizirala podružnice. Razen tega pomaga tudi ostalim knjižnicam na območju jeseniške občine s posojanjem knjig.

Knjižnica, ki je v glavnem namenjena odraslim, je poskrbela tudi za najmlajše s pionirsko knjižnico in čitalnico, v kateri prireja krožke in tečaje za estetsko in likovno vzgojo otrok in podobno. Knjižnico vzdržuje občinski ljudski odbor Jesenice. Poleg proračunskih sredstev in dohodkov od izposojanja knjig prejema knjižnica tudi občasne dotacije. Dohodki pa niso tolikšni, da bi knjižnica lahko ustregla vsem zahtevam bralcev Jesenic in jeseniške občine.

Lani ji je uspelo nabaviti 1.468 novih knjig. Vseh knjig ima 24.527. Po njih je seglo 42.238 bralcev. Večino teh predstavlja mladina, to je 10.369, odraslih bralcev pa je 8.878. Od vseh 42.238 knjig je bilo izposojenih največ leposlovnih 24.769 in najmanj političnih — le 99 knjig. Pionirska čitalnica ima skupno 770 obiskovalcev, ki so prebrali 815 knjig ter opravili v likovnem krožku 474, v angleškem 107 in

v pravljicnem 24 ur. Pionirska knjižnica svoje dejavnosti ni mogla razširiti zaradi pomanjkanja prostora in skopo odmerjenih finančnih sredstev.

Jeseniška ljudska knjižnica je velikega pomena za prebivalce Jesenic ter ostalih krajev jeseniške občine. Lahko pa bi svojo dejavnost povečala, če bi bila deležna večje moralne in materialne pomoči.

POPRAVEK

V kulturno rubriko »Glasu Gorenjske« z dne 6. marca sta se vrnila dve tiskovni napaki:

● Novi list razdvojljskih dijakov se imenuje »Brstj« in ne Bratje.

● V četrtem odstavku članka »Problemi programske politike in filmske vzgoje ne trpe več odlašanja« se drugi stavek glasi pravilno takole: »Repertoarne politike v kinematografih ne bo moč izboljšati vse dotlej, dokler ne bodo podjetja, ki nabavljajo filme v inozemstvu, spremenila svoje odkupne politike.

Uredništvo

družinski pomenki

Za pomlad nič bistveno novega

Klasični kostim izginja, nadomešča ga obleka z jopico

Letošnja pomlad ne prinaša ženskem svetu nič bistveno novega. To daje vsaki izmed nas možnost, da izbere obleko po svojem okusu, bodisi v slogu vreče, visokega pasu ipd. Za vse pa veljajo še vedno kratka krila, ki segajo malo čez kolena. Rokavi so ravni, pogosto tričetrtinski, ramena nepodložena. Veliki ovratniki odstopajo od vrata.

Največ pozornosti bomo v pomladni sezoni posvetile oblekam. Grobo tkano blago in klasični pepita vzorci so zanje še vedno priljubljeni. Teže kot za vzorec se bomo odločile za kroj. Tiste, ki jim vrečasta linija in kratki životci v »empire« slogu ne gredo račun, lahko mirno izberejo mo-

dele s pasom na pravem mestu. Le-ti se v modnem svetu spet uveljavljajo.

Kaj pa s kostimi? Klasična linija je skoro povsem izginila. — Modni ustvarjalci se ogrevajo za kombinacije obleke in kostima, tako imenovane »deux pièces« obleke. Takšen kostimček sestavlja obleka in jopica ali pa tudi krilo in kratko jopica, pod katero se nosi bluza. Na nekaterih fantazijsko ukrojenih kostimih opažamo okrasne detajle iz krzna, največkrat pa služijo za okras gumbi.

Pomladanski plašči so sešiti iz lahkega blaga v pepita ali karo vzorcu. Za športne modele so primerne tudi grobo izdelane tkani-

ne. Ovratniki zaslužijo posebno pozornost. So veliki in položeni na ramena. Plašči so običajno široki, ker so tudi najbolj praktični. Rokavi ne segajo povsem do zapestja.

Barve za pomladno garderobo izbiramo lahko poljubno. V Parizu se navdušujejo za vse odtenke od rožnate do rdeče, za beige in belo barvo, medtem ko dajejo Italijani prednost mornarsko modri. Moderne so tudi zelene barve ter rdeče in rožnate, ki prehajajo v razne vijoličaste odtenke.

JEDILNIK

KOSILO: Korenčkova juha, musaka, solata, sadna krema.

Korenčkova juha: pol kilograma korenčka, 4 dkg masti, 5 dkg čebule, 2 stroka česna, pest zelenega peteršilja, 7 dkg riža.

Na masti zarumeni čebulo, dodaj zribano korenje in nekaj časa praži, zalij z malo vode in duši. Ko je že mehko, dodaj ostalo vodo, sesekljan česen in zakuhaj riž. Nazadnje prideni še zelen peteršilj.

Musaka: 1,5 kg krompirja, 30 dekagramov zmletega govejega ali svinjskega mesa, 1 jajce, mast za pekač, sol, poper, 3 žlice kisle smetane, 1 jajce, mleko.

Zreži olupljen krompir na tanke lističe, daj ga polovico na dobro pomazano pekačo, nato dodaj še zmleto meso, poper, sol, trdo kuhana jajca. Po vrhu daj zopet krompir, nato ga polij z žvrkljanim jajcem in mlekom ter speci. Predno je pečeno, polij še s smetano.

Sadna krema: 3 rumenjaki, pol litra mleka, 4 dkg moke, 3 beljakov sneg, 15 dkg sladkorja, malo ruma, 1 pomaranča.

Dobro vmešaj rumenjake s polovico sladkorja, dodaj moko in par žlic hladnega mleka, nato dodaj vrelo mleko in mešaj na štedilniku, da se krema zgosti. Mešaj še na hladnem, pridaj še rum in sneg z ostalo polovico sladkorja. Pomaranči ali drugo sadje deni zrezano v skodelico in prelji s kremo.

VEČERJA: goveji golaž, polenta in solata.

Golaž: pol kilograma govejega mesa, pol kilograma čebule, malo paprike, žlica paradižnikove mezge, česen in kumina po okusu.

Na masti temno zarumeni čebulo, dodaj papriko in takoj nato meso. Duši toliko časa, da postane meso mehko in se čebula razpusti. Dodaj paradižnikovo mezgo in ostale dišave.

Polenta: pol kilograma zdroba, krop, žlica masti, sol.

Za druge po kostanj v žerjavico ...

Ker je nasedel praznim obljubam

Jakec A. je doma iz Dvorske vasi, ima dvajset let in so ga pred kratkim poklicali na službenje vojaškega roka. Skrbelo ga je najbrž, kako ga bodo tam sprejeli, saj so mu pri Okrajnem sodišču v Radovljici malo prej naložili še drug rok, in sicer osem mesecev zopora za prevzgojo, ker je kot mlinar podjetja »Žito« v Zapužah grobo zlorabil zaupanje, ki ga je užival kot mlinar.

Sodba, ki jo je na pritožbo javnega tožilca prejelo Okrajno sodišče kot pritožbeno sodišče v Ljubljani, je ugotavljala in očitala Jakcu, da je skupaj z gošpodinjko Minko M. iz Radovljice v zadnjih 6 mesecih preteklega leta vzel v mlino najmanj 1020 kg bele moke v vrednosti 69.870 din, 890 kg pšenice, vredne 36.490 din in 25 jutavreč, vrednih 5.000 din. Minka pa si je prisvojila najmanj še 25 vreč. Od teh količin so imeli koristi še delavec France M. in njegova žena Franciška iz Nove vasi ter delavka Marija B. in njena sestra Kati iz Smokuča. Ti so namreč dobili od Jakca, deloma brezplačno, deloma proti plačilu, ukradeno moko in pšenico po znižani ceni. Francé in Francka sta tako dobila brez plačila 420 kg moke, 800 kg pšenice

in 17 vreč, Kati in Marija pa sta kupili po znižani ceni od Jakca 100 kg bele moke, od Minke pa še 350 kg moke in 16 vreč. Jakec in Minka sta torej jemala na škodo mlina kar na debelo in se zato upravičeno vprašamo, kakšna je kontrolna služba v mlinu, da sta dolgoprstneža lahko jemala blago kar celih 6 mesecev. Večkrat so šle iz mlina po krivi poti cele vreče.

Dokazi, ki jih je zbralo sodišče v tem primeru, so pokazali, da je imel Jakec, čeprav še mlad, docela izprijene pojme o odnosih do splošnega ljudskega premoženja. Prišlo je tudi na dan, da so udeleženci te kriminalne zgodbe zelo grdo izkoristili pomanjkljivo mlinarjevo razvinitost. V spisih namreč beremo, da je Jakec življenjsko nerazgledan in neizkušen in da bi mu prej prisodili 17 kot 20 let. Težko se je tudi prerinil skozi obvezno šolanje. Le tako je mogoče razumeti, da se je z obljubami dal pridobiti za krajo v mlino. Minka in Francka sta mu namreč obljubljal, da mu bosta pošiljali k vojakom denar in pakete. Zatenkrat se je zadovoljil z eno samo čepico in parom nogavic — z res velikodušnim darom Minke. Kakor je povedal, je kradel za druge tudi iz hvalečnosti, ker je

smel fantovati pri Ivici M., ki ima komaj 13 let (!).

Sodišče v Radovljici ob vseh teh okoliščinah pač ni moglo verjeti tistim soudeležencem, ki so se skušali izgovarjati, da jim Jakec prinaša moko in žito iz »viškov«. V resnici so vsi le izrabljali fantovo zaostalost in izprijenost. Jakcu je prisodilo 8 mesecev. Minki 5 mesecev, Francetu 3, Francki 4, Katici in Mariji pa vsaki po 3 mesece zopora. Francetu, Katici in Mariji, ki so imeli pri »akciji« manjši melež, je sodilo pogojno, odložilo je pa izvršitev kazni tudi Jakcu. Pritožbeno sodišče v Ljubljani se s tem ni moglo strinjati, ker je Jakec, čeprav še mlad, pokazal izredno mero moralne iztirjenosti, da bo moral le odslužiti najprej rok prevzgoje v poboljševalnem domu. Pogojno kaznovanje bi v takem primeru tudi ne bilo vzgojno in spodbudno za ostale državljane, ki vedo, kaj je prav in kaj ne. Menimo, da ne bo odveč pripomba, da so ostali, ki so se zapletli v nečedno zgodbo, prejeli komaj dovolj občutne kazni. Naša družba ima vsó pravico zahtevati od svojih članov disciplino in poštenje, kadar so njene dobrine ogrožene, pa tudi pravico kaznovanja in prisilne prevzgoje.

-jf

Preberite!

„Otrok in družina“ - št. 2

Ob izidu 2. št. revije »OTROK IN DRUŽINA« opozarjamo bralce predvsem na prilogo »Problemi današnje družine« — to je predavanje, ki ga je imela tova Vida Tomšičeva na Ljudski univerzi v Zagrebu.

Tudi sicer je revija vsebinsko bogata. Prinaša članek o roditeljskih sestankih, ki ga je napisal Drago Kumer. Tu bodo našli čitatelji lep napotek, kako ustvariti stik s starši šolskih otrok. Zanimivi so zapiski o dijaški, oziroma šolski skupnosti. Dr. Iva Šegula je pisala o kmečkih otrocih, utrujenih od dela, in pravi, da bi nikoli ne smeli otroka spreminiti v delovno silo. To bi bilo izkoriščanje otro-

ka. Prof. Franc Stručnik je napisal razpravo o kaznovanju otrok. V tej razpravi govori o razlogih otrokovih prestopkov, o bistvu kazni in o nevezgajnih kaznih, v prihodnji številki pa bo razpravo nadaljeval. Dr. Milica Bergant piše o čustvenem doživljanju otroka v predšolski dobi.

Helena Puhar nas seznanja o spolni vzgoji s tem, kako naj bi roditelja prikazala otroku jasno sliko vlog obeh spolov v javnem in družinskem življenju. V »Pomenku s starš« je zanimiv članek o jecanju. Napisal ga je logoped Zdravko Omerza.

Tudi slikovno je revija lepo opremljena.

Nekaj modnih malenkosti, ki dopolnjujejo našo garderobo.

STOJ! splošna nevarnost

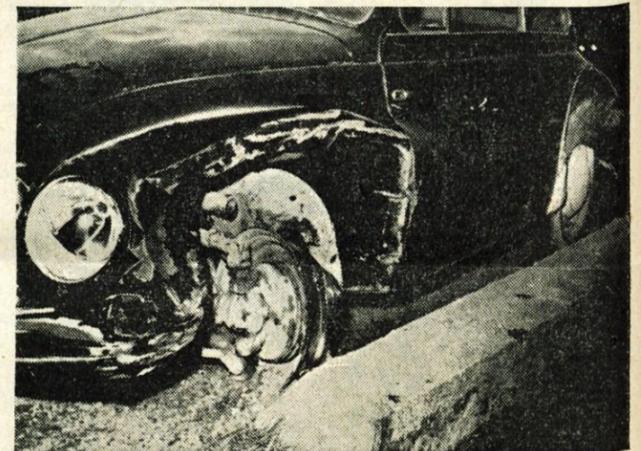
Če bi vožnja osebnega avtomobila S-10314, ki je 27. februarja ob 17.40 uri zakrivil prometno nesrečo na cesti I. reda Kranj—Radovljica pri vasi Dobrepolje, upošteval zvezno uredbo o prometu na javnih cestah, do nesreče prav gotovo ne bi prišlo. In kaj pravi uredba?

»Uredba predpisuje, da mora voznik zmanjšati hitrost na delih ceste, kjer ni pravega razgleda, na ovinkih, ponoči, če je megla, blato, prah ali snežni metež, na ozkih prehodih, na mostovih, pri vožnji čez železniške prelaze in skozi naseljene kraje. Nadalje mora voznik motornega vozila zmanjšati hitrost ali se ustaviti, če je srečanje z drugim vozilom neprimerno itd.«

Če k temu dostavimo še mnenje nekaterih voznikov motornih vozil, češ da je »rezanje« ovinkov »prijeten maneuver«, ki ni na preglednih ovinkih prav nič nevaren bo vood v tokratno prometno nesrečo popoln. Oglejmo si jo torej pobliže.

Omenjena dne je osebni avtomobil S-10314, last M. R. iz Ljubljane, hitel proti Radovljici. — Kljub temu, da je cesta, ki vodi skozi Dobrepolje, precej vijugasta, je vozil voznik precej naglo. Očividno se ni nadejal, da bi moglo priti na preglednih ovinkih na tem kraju do nesreče.

Tudi ko je vozilo hitelo v dokaj oster desni ovinek, voznik je zmanjšal brzine. Še več: ovinek je celo »rezal«. Ker je pri tem strmo

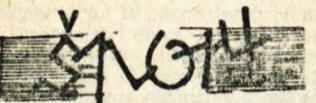

Avtomobil, ki je zakrivil nesrečo

gledal predse v cesto, je spregledal avtomobil S-8244, last Elektronabave iz Ljubljane, ki je s štirimi potniki pribajal iz nasprotne strani. Voznik pravi, da je vozilo opazil, ko je bil od njega oddaljeno komaj 5 metrov. Trčenje je bilo neizbežno, kajti vozilo je pri »rezanju« ovinka zdrsnilo na levo stran cestišča in oplazilo z levim bokom nasproti pribajajoči avtomobil.

Da je bil udarec zares močan, pove materialna škoda, ki sta jo utrbeli vozili. S-8244 ima hudo poškodovano levo stran; škoda znaša 800.000 dinarjev, medtem ko je avtomobil, ki je nesrečo povzročil, utrpel le za 100.000 din škoda. Na srečo dogodek ni terjal telesnih poškodb.

Ker je voznik, ki je zakrivil prometno nesrečo, kazal znake vinjenosti, mu je bila odvzeta krivni obozarja, kako nevarno je »rezanje« ovinkov — tudi takih, ki so pregledni.

Prvi rezultati pri združevanju športne dejavnosti v Kranju

V ponedeljek je bil ponoven sestanek predstavnikov kranjskih športnih društev. Na sestanku so se domenili, da bodo takoj začeli snovati enotno športno društvo »Triglav«. O tem se bodo še porazgovorili s svojimi upravnimi odbori. Enotno športno društvo bo imelo 13 klubov.

Spričo obstoječih predpisov, je največja težava združiti nogometne klube. Da bi se tudi tu dosegel napredek, so na sestanku predlagali, naj bi vsi trije klubi izvolili koordinacijski odbor, ki naj bi po končanem tekmovanju bodisi pripravil združitev klubov ali pa bi postal stalno telo, ki bi skrbelo za skladen razvoj nogometne dejavnosti v Kranju. V

pristojnosti tega organa bi bile tudi vse zadeve glede prestopanja igralcev iz kluba v klub, tako da se ne bi več dogajalo, da bi nedisciplinirani igralci enega kluba dobili zatočišče v drugem in da bi se na ta način ne ustvarjali nešportni odnosi med klubi. Koordinacijski odbor bi se sestajal mesečno in bi razpravljali tudi o uporabi športnih objektov s strani vseh treh klubov, o skupni trenerski službi itd., kar bi samo koristilo nadaljnemu razvoju nogometa. V okviru odbora bi se sporazumno urejevalo tudi vprašanje prestopov posameznih najboljših igralcev v skupen klub, ki bi zastopal kranjski nogomet v višjih tekmovanjih.

Š A H

PRVENSTVO GORENJSKE V KRANJU

V četrtek popoldne je bila na Jesenicah seja Okrajne šahovske zveze za Gorenjsko s precej pestrim dnevnim redom. Najpomembnejši je bil sklep, da bo letošnje šahovsko prvenstvo Gorenjske v Kranju in ne na Jesenicah, kot je bilo to prvotno

predvideno. Jeseničani so odklonili organizacijo prvenstva zato ker imajo že tako in tako svoj koledar prireditvev dokaj pester. Pričetek letošnjega prvenstva bo 11. aprila, končano pa bo 19. aprila letos. Na prvenstvu imajo pravico sodelovati vsi mojstrski kandidati z Gorenjske, po štirje prvoplasirani s klubskih prvenstev Jesenic in Kranja, mladinski šahovski prvak Gorenjske ter prvaka Radovljice in Škofje Loke.

Nadalje so razpravljali o izvedbi cup tekmovanja v počastitev Dneva mladosti za dragocen pokal predsednika maršala Tita. V tem tekmovanju, ki bo po izločilnem sistemu, imajo pravico sodelovati štiričlanska moštva vseh šahovskih klubov, ustanov, podjetij, sindikalnih organizacij, mladinskih organizacij, šol itd. Moštva bodo najprej tekmovala v okviru občin, in sicer morajo biti občinska tekmovanja končana do 12. aprila, medtem ko mora biti tekmovanje v okviru okraja zaključeno do 3. maja. Z Gorenjskega se bosta nadaljnega tekmovanja lahko udeležili dve prvoplasirani moštvi.

Sprejeli so tudi sklep, da bo občni zbor Okrajne šahovske zveze za Gorenjsko 22. marca 1959.

B. F.

SREDNJEŠOLCI V POČASTITEV 40-LETNICE KPJ

Pred kratkim je mladinska organizacija Industrijske gumarske šole v Kranju priredila v počastitev 40-letnice KPJ moštven šahovski turnir kranjskih industrijskih in srednjih šol. Medtem ko se Gimnazija tekmovanja ni udeležila, so na turnirju sodelovali: IKŠ »Iskra«, GIŠ »Sava«, STTŠ in Mlekarska šola. Moštva so štela po štiri člane, prvo mesto pa je osvojila IKŠ »Iskra« z 8,5 točke pred GIŠ »Sava« in STTŠ 7,5 ter Mlekarsko šolo s pol točke.

T. V.

NAMIZNI TENIS

PRVENSTVO TABORNIKOV

V začetku marca je bilo v Kranju okrajno prvenstvo gorenjskih tabornikov v namiznem tenisu. Prvenstva se je udeležilo 14 ekip z Jesenic, iz Škofje Loke, Radovljice, Trzica, Žirov in Kranja. Rezultati:

I. skupina do 18 let: 1. četa Pajkov (Kranj), 2. Gorska stra-

ža (Kranj); II. skupina do 18 let: 1. Škofja Loka, 2. Vodni jezovi (Kranj); skupina nad 18 let: 1. Radovljica II, Sivi jastrebi (Kranj).

Mat

PRVENSTVO GORENJSKE V NAMIZNEM TENISU

V nedeljo je bilo v Kranju moštveno namiznoteniško prvenstvo Gorenjske. Prvenstvo je pripravilo športno društvo Mladost.

Rezultati — mladinci: 1. Mladost I, 2. Mladost II, 3. Triglav; pionirji: 1. Jesenice, 2. Mladost I, 3. Triglav.

LJUDSKA TEHNIKA

TUDI NA GORENJSKEM PREDKONGRESNA TEKMOVANJA LJUDSKE TEHNIKE

Na razpis Okrajnega odbora LT Ljubljana o medsebojnem tekmovanju vseh OO LT v Sloveniji v počastitev III. kongresa LT Slovenije, ki bo 25. in 26. aprila letos v Ljubljani, so se pričeli tudi na Gorenjskem temeljito pripravlja-

ti. V tekmovanje so uvrščene vse panoge ljudske tehnike. Na Gorenjskem že tekmujejo po občinskih odborih LT, kjer pa teh ni pa v društvi. Ob zaključku tekmovanja, ki se je pričelo 15. februarja in bo zaključeno 15. aprila, bo Glavni odbor LT Slovenije podelil trem najboljšim okrajem praktične nagrade, in sicer magnetofon, episkop in foto aparat ter aparat za ozvočenje.

-ad

ODOBINA

KROPA : GIMNAZIJA KRANJ 3:2

Pretekli teden sta se v telovadnici Gimnazije Kranj pomerili v odbojki moštvi Kroke in Gimnazije. Zmagali so gostje z rezultatom 3:2 (2:15, 16:6, 15:13, 13:15, 16:14). Proti pričakovanju se je gimnazijsko moštvo dobro borilo z močnim nasprotnikom.

OB 40-LETNICI KPJ

Dobrava na tekočem traku

Pod žandarskimi bajoneti

Take in podobne stvari so pripovedovali starejši komunisti na sestanku. Zgodovina naprednega, ilegalnega dela v Kropi, Lescah, Otočah, Ljubnem, na Črnicu, Dobravi in drugod se je z živo besedo klesala v ozek, zelen trak in se navijala v kolesce. Na traku so se zbrali tudi spomini na Gospodarsko združeno zvezo, ki

postajo v Otočah. Tam so zgradili primerno stavbo, postavili svoje tekstilne stroje in začeli delati. Bili so združeni v Tekstilno združbo. Zaposlenih je bilo tam le kakih 12 delavcev. Toda kot člani so to združbo podprli vsi komunisti, med katerimi tudi dr. Jože Vilfan, Stanovnik in drugi. Članarina je bila 2.000 dinarjev, kar takrat ni bilo malo. Toda vsak je dal čimveč je mo-

se komunisti samostojno postavili na noge, sami so si preskrbeli zaposlitev in zaslužek. Moč organiziranih delavcev pod vodstvom KPJ je prerasla pričakovane meje. Tudi oblast je vedela, da je tu na delu Partija, da je Tekstilna združba v Otočah še bolj združila komuniste in jim dala možnost za še večjo dejavnost. Iskali so dokaze, da bi to združbo ukinili. Toda niso jih našli. Budnost komunistov jim je to preprečila.

Najprej v Kropi

Kje pa so bile osnovne partijske organizacije — celice?

Tudi o tem so se na sestanku pomenili in njihovi spomini so se navijali okrog zelenega kolesčka.

Zagar je v Dobravi postavil to organizacijo 1931. leta. Poleg njega sta bila ob ustanovitvi še dva člana: Jože Resman in Ivan Križnar. Toda že na prvem sestanku so govorili tudi o sprejemu mladine in izbrali za kandidata Hrovatovega Johana.

Prva organizacija v okolici je bila ustanovljena v Kropi — okoli 1934. ali 1935. leta. Podatke bodo še raziskali. V 1935. letu je bila osnovana organizacija tudi v Ljubnem, leto kasneje na Črnicu, okoli 1938. leta v Lescah in leto kasneje — 1939. tudi v Otočah, ko so se preselili tja člani Tekstilne združbe iz Kranja.

Se in še so pripovedovali o zvezah, ki so takrat vodile iz Dobrave, iz tamkajšnje organizacije, do Kroke in v Leše na drugo stran.

Pri nekaterih letnicah in datumih so bila mnenja deljena. Ko bodo njihov razgovor pretpikali in ga dali vsakemu v pregled, bodo ob strani vpisovali spet svoja pojasnila, dopolnila. Morda se bodo do takrat celo spomnili novih stvari, morda celo ovrgli zdaj izrečene domneve. Morda. Toda spomini se tako zbirajo in kontrolirajo dokaj hitro. Predvojna doba je v grobem zbrana.

Na prihodnjem sestanku bo na vrsti že doba NOB. Krog udeležencev se bo lahko močno razširil. Trak bo beležil nove, bližje toda pretresljivejšee dogodke. Zgodovina male, a ponosne vasi se bo kaj kmalu nabirala na zeleni trak, na papir, v knjige, v muzeje — v zgodovino za potomce.

K. Makuc

Interniranci z Gorenjske v Medžurečju januarja 1941

(Slika iz Muzeja NOB Kranj)

v zrak, ker so jo belci izbrali za svoje gnezdo.

Ob tem pojasnilu tovariža so se oči mučile, da bi v temi, v obrisih jablan z dvigajočimi vejami proti sivemu, oblačnemu nebu, v osivelih deskah sedanje barake na nekdanjih temeljih Zagarjeve šole našle kaj posebnega, pomembnega, ki naj bi spominjalo na središče, na utrdbo ideološkega boja starega revolucionarja.

Toda — nič posebnega! Seveda ne bi tako dejali mnogi komunisti iz okolice. Dostikrat so se tu zbirali. Čeprav je to bilo pred 25 ali 30 leti, bi se danes še spomnili obrisov okoliških hribov, lepih košenic okrog vasi, starih hrusk in košatih orehov. Toda mnogi so padli, padli kot njihov učitelj, za načrte, ki so jih proučevali prav v tej nekdanji šoli.

Na rahli vzpetini je velika, nedokomčana stavba, ki z golimi zidovi dokazuje, da gre za združni dom.

Tam smo se ustavili, sedli na klopi pod obokom in se zastrmeli v tiho pokrajino mrtvega večera.

Prvi je prišel Ivan Križnar. Nekaj za njim še Jože Resman, Justin Azman, potem Hrvatov Johan iz okraja, kot po domače pravijo soročaku Ivanu Bertoni. Stane Gorjanc pa je prišel še čudežnim kovčkom — za konserviranje žive besede — magnetofonom.

Kmalu za tem je v zgornjem oknu Zadržnega doma zagorela luč. Okrog mize so posedli stari komunisti, voditelji naprednega gibanja v tem kraju. Dvakrat so se že sestali. Dvakrat je magnetofonski trak že beležil njihove spomine. Zdaj, na tretjem sestanku naj bi skušali obnoviti spomine od leta 1932. naprej. Do te dobe so se bili že pogovorili. Spet, kot zadnjič, so začeli z Zagarjem. Kako naj bi drugače opisali napredno dejavnost kraja? Ime Zagarja so omenjali ob vseh tajnih partijskih konferencah v okolici, ob spominih na prve organizacije po vaseh... Povsod! K Zagarju na Dobravo so hodili na posvete tudi ob znani tekstilni stavki v Kranju.

Toda Zagar je predvsem skrbel za napredno vzgojo mladine. O tem vedo danes pripovedovati malone vsi, ki so hodili k njemu v šolo. Hkrati pa je uvedel še posebno obliko šole. Čeprav pod nadzorstvom protiljudskih režimov, je on ustvaril na Dobravi Zimsko-kmečko nadaljevalno šolo. Tam, kot pravijo udeleženci, je Zagar poučeval bistvo razredne družbe in bojev, način izkoriščanja v kapitalistični ureditvi, prednost socialistične demokracije itd.

jo je Zagar prav tako ustanovil na Dobravi 1931. leta. To je bila oblika, kako naj bi se delavci in poštenti kmetje izognili izkoriščevalskim združbam. Veliko spominov govori o sestankih in konferencah na Reparici, pod Fajfo in drugod, govori o zbiranju Rdeče pomoči in zagovarjanju komunistov pred sodiščem, govori o taktiki in prepričevalnih oblikah dela komunistov in podobno. Včasih so komunisti morali tudi tvegati, se posluževati vseh možnosti za svoje delo.

Zelo zanimiv je bil tale primer:

Pred državnimi volitvami 1938. leta je bila politična aktivnost posebno živahna. Delavci in napredni kmetje so opravičeno pričakovali, da jim bo Partija dala svoje smernice. Naloga komunistov v strogi ilegali je bila težka, odgovorna in pomembna.

Zagar je vse to predvideval in pripravil. V njegovem stanovanju naj bi tiskali letake.

Toda bili so razočarani. Prav v tamkajšnje šole, zraven Zagarjevega stanovanja so pripeljali volivni material. Zraven, seveda, orožniki, ki so ta material vso noč stražili.

Prav v tisti noči pred volitvami, ko so stražarji budno in vestno pazili na volivni material, pa je Zagar z njegovimi hčerkami in drugimi komunisti pod isto streho tiskal komunistične volilne letake. Na ciklostil so jih izdelali, kot se nekateri spominjajo, kakih 15 ali 16 tisoč in jih takoj razpošiljali po organiziranih kanalih na Jesenice, v Tržič, v Kranj in v druga delavska središča.

Sumljiva tovarna

Na magnetofonskem traku so posneti tudi spomini o tako imenovani »sumljivi tovarni«, ki so jo postavili komunisti v Otočah. Po znani stavki tekstilcev 1936. leta, so organizatorje in voditelje te stavke — komuniste in simpatizerje, odpustili z dela. Ostali so brez zaslužka.

Kmalu so se znašli. Kupili so nekaj strojev in v Stražišču začeli s tekstilno dejavnostjo. Toda kaj kmalu so morali od tam. Že so bili predložili, da bi dobili neko lopo blizu železniškega mostu čez Savo proti Tržiču. Oblast je nasprotovala. Tako komunistično leglo bi lahko vladodržcem spet škodovalo med delavstvom v Kranju.

Takrat je bilo posvetovanje tudi pri Zagarju na Dobravi. Sklenili so, naj bi poiskali prostor za to izven Kranja. V Otočah je vpliv naprednih gibanj svobodnejši, elastičnejši kot v Kranju. Tako so ocenili.

Komunisti so se zmenili za odkup zemljišča tik za železniško

gel. Stanko Gorjanc, čeprav ni bil tam zaposlen, je dal tej združbi kar 125.000 dinarjev, ki jih je bil podedoval.

Ta »komunistična tovarna« je bila seveda na vrsti za preiskave ob vsakem dogodku. Kadar so pod katerimkoli vozilom zaropotala deske na mostu čez Savo, smó kar poskakali skoz okna in se umaknili. Nismo čakali policije kar tako, pravijo danes tamkajšnji bivši delavci — komunisti.

Veliko sestankov je bilo tam. Toda mnoge stavke, preiskave pa tudi razne aretacije in podobno je komuniste že oborožilo z bogatimi izkušnjami. Morda kje na podstrešju te stavbe še danes leže kaki zapiski, brošure ali drugo gradivo. Vendar, policija tam ni imela sreče. Kljub vsemu nasprotovanju oblasti so

JUTRI NA TRATO PRI ŠKOFJI LOKI

Končno ste dočakali 14. marec. Jutri, v soboto popoldne, ob 17. uri bo v dvorani Gorenjske predilnice na Trati pri Škofji Loki tradicionalno nagradno žrebanje naročnikov Glasu Gorenjske. Žreb bo razdelil 60 nagrad med tiste srečne naročnike, ki so do 10. marca vplačali vsaj polletno naročnino na »Glas Gorenjske«. Do jutri popoldne pa se bo število nagrad verjetno še povečalo, ker so jih nekatera podjetja še obljubila.

NAGRADE SO NASLEDNJE:

1. žensko kolo; 2. moško kolo; 3. radijski sprejemnik (vse tri nagrade je dalo uredništvo »Glasu Gorenjske«); 4. električna peč

Naročajte in čitajte „Glas Gorenjske“ - najbolj bran časopis na Gorenjskem

— kalorifer, »NIKO«, Železniki; 5. 7-dnevni pension v Grand hotelu »Toplice«, Bled (vrednost 14.000 dinarjev); 6. mizica in trije rex-stoli, Tovarna upognjenega pohištva STOL, Duplica-Kamnik; 7. blago za hubertus, »SUKNO«, Zapuže pri Begunjah; 8. ležalna blazina - zračna, »SAVA«, Kranj; 9. 5-dnevni pension v hotelu »Jelovica«, Bled; 10. pol kub. metra gradbenega lesa, »ŠIPEK«, Kamnik; 11. odeja, Tovarna prešitih odev in tapetništvo »ODEJA«, Škofja Loka; 12. kolekcija gumbov, »MODELIT«, Kamnik; 13. 25 kg žičnikov, ŽELEZARNA, Jesenice; 14. moški čevlji, »GORENJKA«, Kranj; 15. moški čevlji, »PLANIKA«, Kranj; 16. tapcirani stol, »TAPETNIŠTVO«, Radovljica; 17. ženski čevlji, »PLANIKA«, Kranj; 18. ženski čevlji, »GORENJKA«, Kranj; 19. moški čevlji, »PLANIKA«, Kranj; 20. zložljiva mizica, »ROLETA«, Kranj; 21. 1 tona premoaga »KURIVO«, Kranj; 22. krojena ženska jopica, »GORENJSKA OBLAČILNICA«, Kranj; 23. otroški čevlji, »GORENJKA«, Kranj; 24. blago za jutranjo haljo, »TISKANINA«, Kranj; 25. dinamometer, »ISKRA«, Kranj; 26. dinamometer za kolo, »ISKRA«, Kranj; 27. grelna blazina, ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE, Kranj; 28. okovje za smuči, »PLAMEN«, Kropa; 29. garnitura vzmeti za posteljno žimnico, ŽELEZARNA Jesenice; 30. koža galanterijskega svinjskega usnja, Tovarna usnja, Kamnik; 31. klobuk, »ŠEŠIR«, Škofja Loka; 32. blago za žensko obleko, »TISKANINA«, Kranj; 33. blago za žensko obleko, »TISKANINA«,

PRAVNI NASVETI

K. J. Sovodenj

VPRAŠANJE: Preteklo leto so ob priliki obnove električnega omrežja napravili skozi vaš gozd posek v dolžini 100 metrov. Računate, da vam je bilo uničeno 1 ha gozda, to je 20% celotne vaše gozdne površine. Ali ste upravičeni na odškodnino?

ODGOVOR: Upravičeni ste zahtevati odškodnino, katero ste utrpeli zaradi napeljave električnega omrežja. Najprej poskusite urediti odškodninski zahtevek s pravno osebo, v kolikor tista še obstoja, oziroma s koristniki električnega omrežja. Kolikor se glede višine odškodnine ne bi mogli sporazumeti, se lahko obrnete na zaprišeženo cenilno strokovno komisijo, katera bo ocenila dejansko škodo, ki vam je bila povzročena. Kolikor ne bi prišli do odškodnine kot je navedeno zgoraj, boste pač morali uveljavljati odškodninski zahtevek preko rednega sodišča.

K. M. Ljubljana

VPRAŠANJE: Ali ima najemnik stanovanja pravico brez vprašanja in privoljenja hišnega gospodarja vzeti še podnajemnika v svoje že tako neprimerno in tesno stanovanje?

ODGOVOR: Na podlagi 7. člena Uredbe o upravljanju stanovanjskih hiš (Uradni list FLRJ, št. 29-54) pridobijo upravitelji stanovanj pravico do stanovanja s stanovanjsko pogodbo ali s pogodbo glede posameznih stanovanjskih prostorov.

Po členu 44 zgoraj citirane uredbe sklepajo pogodbo o stanovanju in stanovanjskih prostorih v hišah zasebnih lastnikov, ki niso vključene v skupnost na podlagi odločbe stanovanjske uprave sami lastniki, spoštujoč predpise stanovanjske tarife.

S stanovanjsko pogodbo lastnik izroči v najem stanovanje proti mesečni oziroma dogovorjeni odškodnini, najemnik pa je dolžan, da čuva najete prostore in upošteva veljavni hišni red, katerega predpiše pristojni občinski ljudski odbor. S pogodbo pa se ne določi, koliko oseb bo uživalo najete prostore. Ta odločitev je prepuščena pristojni stanovanjski upravi. Torej v vašem primeru ima najemnik pravico, da vzame podnajemnika. Toda ta mora upoštevati pogodbeno obveznost najemnika do lastnika.

Za odpoved stanovanja veljajo določila 60. člena zgoraj citirane uredbe, vendar morajo biti podani tehtni razlogi.

Ta določila so v skladu z republiškim predpisi Uredbe o razdeljevanju in odpovedi stanovanj (Uradni list LRS, št. 19/55, 43/55 in 18/56).

B. Z. Jesenice

VPRAŠANJE: Stari ste 37 let. Ste profesionalno in bolezensko nad 75% invalid, koliki odstotek invalidske pokojnine vam pripada, če imate 18 let službene dobe?

ODGOVOR: Zavarovancu, ki je postal invalid, preden je bil star 50 let, se vračuna po 72. členu točka 1 Zakona o invalidskem zavarovanju (Uradni list FLRJ, št. 49/58) čez znaša kot v vašem primeru skupna pokojninska doba dve tretjini ali več kot dve tretjini obračunskih delovnih let za pokojninsko dobo do 10 let 50% pokojninska osnova in za vsako nadaljnje leto 2% od pokojninske osnove.

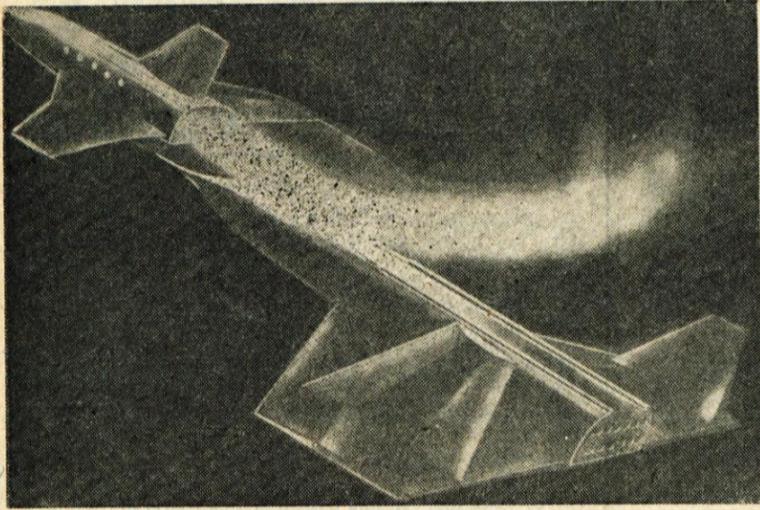
Kranj; 34. otroške sani, »OPREMA«, Kranj; 35. blago za spalno obleko, »TISKANINA«, Kranj; 36. blago za spalno obleko, »TISKANINA«, Kranj; 37. kolekcija pralnih sredstev, »OVEN«, Kranj; 38. frotirka in kravat, »SVILANIT«, Kamnik; 39. šunka (rollšunka), MESTNA KLAVNICA, Kranj; 40. torta, Mestna slaščičarna in kavarna, Kranj; 41. hladna ondulacija, Mestna brivnica, Kranj, in ženske perlon nogavice, »ALMIRA«, Radovljica; 42. hladna ondulacija, Mestna brivnica, Kranj, in ženske perlon nogavice, »Almira« Radovljica; 43. servis za liker s postav., ŽELEZNINA, Radovljica; 44. plašč in zračnica za kolo, »SAVA«, Kranj, in dve škatli, »MODELIT«, Kamnik; 45. plašč in zračnica za kolo, »SAVA«, Kranj; 46. 2 sekiri, Tov. kov. orodja Kamnik; 47. 1 sekira in 2 kladiva, Tov. kov. orodja, Kamnik; 48. 3 steklenice olja, »OLJARICA«, Britof pri Kranju, in pepelnik ter majolika, Keramično kemična industrija, Kamnik; 49. 3 steklenice olja, »OLJARICA«, Britof pri Kranju, in pepelnik ter majolika, Keramično kemična industrija, Kamnik; 50. namizni prt, Tovarna čipk in vezenin, Bled; 51. 1 komad ljubljanske salame, »MESO«, Kamnik; 52. 1 komad salame, Mesarija, Naklo; 53. ogledalo, Ruda Hlebš, Kranj; 54. ogledalo, »STEKLARSTVO«, Kranj, in steklenica slivovke, gostilna pri Potočniku, Bistrica, p. Duplje; 55. 5 steklenic vina, »VINO«, Kranj; 56. 5 steklenic vina, »VINO«,

Vsak ponedeljek in petek v „GLASU GORENJSKE“ najnovejši dogodki v besedi in sliki

Kranj; 57. steklenica likerja in steklenica malinova, »VINO«, Kranj; 58. steklenica fruškogorskega bisera in dve buteljki, restavracija »Dom«, Kamnik; 59. 3 steklenice vina, »Evropa«, Kranj, in 1 buteljka vina, restavracija »PLANINKA«, Kamnik; 60. steklenica cherry vina, Delikatosa, Kamnik in buteljka vina, »PLANINKA«, Kamnik.

Nagradno žrebanje bo združeno z veselim sporedom, na katerem bodo sodelovali znani gorenjski umetniki, mladi umetniki in veseli loški sekstet. Vstopnice so v predprodaji že od srede v trgovini »ALPINA«, Žiri, v Škofji Loki, medtem ko bodo stojšča in tudi še preostale karte v prodaji pri blagatni eno uro pred pričetkom.

UPRAVA IN UREDNIŠTVO

Po predlogu nemškega strokovnjaka za rakete, dr. Walterja Dornbergerja naj bi človek prvič poletel v vesolje z dvostopenjsko raketo. V višini 20 kilometrov bi se sprednji del rakete s pilotom ločil od drugega, pogonskega dela, kot kaže slika

Novosti v pomorstvu

Ko bodo prihodnje leto splovili prvo tovorno in potniško ladjo na atomski pogon, bo to brez dvoma pomenilo prvi korak k temeljiti revoluciji v pomorskem prometu. Ta plavajoči laboratorij se bo imenoval »Savana«.

Toda, tako pravijo nekateri strokovnjaki, lahko se zgodi, da bo »Savana« zastarela, preden jo bodo spustili v vodo. To pa zato, ker je »atomska mrzlica« zajela ogromno množico strokovnjakov v ameriški industriji. V vsakem primeru pa je »Savana« glasnik nove dobe postopnega uvajanja trgovskih ladij na atomski pogon v pomorski promet. Majhna doza izotopa urana 235 ali plutona 239 bo zamenjala ogromne količine tekočega goriva, ki ga danes nosijo s seboj te ladje, razen tega pa bo omogočila »Savano«, da bo preplula 300.000 morskih milj, ne da bi se vmes karkoli oskrbovala z gorivom.

Prednosti ladje na atomski pogon so zelo številne. Atomski brod bo imel zaradi manjše teže energetske centrale precej povečano kapaciteto za tovor. Plul bo lahko z večjo in bolj ekonomično hitrostjo kot navadne ladje, ker bodo stroški za pridobivanje energije manjši. Atomskemu brodu tudi ne bo potrebno redno oskrbovanje z gorivom, zaradi česar bo lahko s polno hitrostjo preplul velike razdalje.

»Savana«, ki jo zdaj gradijo, bo dosegla hitrost 20,5 vozlov na uro. To je nekoliko manjša brzina od tiste, ki jo dosegajo njene »rojakinje« — atomske podmornice. Imela bo posadko 125 moških, skladišni prostor za 9400 ton tovora in prostor za 60 potnikov. Da bi bila zavarovana pred kakršnokoli poškodbo atomskega reaktorja, bo »Savana« razpolagala z rezervno energijo iz dveh dieslovih motorjev in enega parnega stroja. Ta rezerva ji bo omogočila, da bo v primeru poškodbe priplula do najbližjega pristanišča s hitrostjo približno 6 vozlov na uro.

»Nova doba« v ladjedelstvu bo — vse tako kaže — razširila svojo dejavnost preko gradnje atomskih ladij. Inženirji in planerji v ZDA imajo

vrsto revolucionarnih planov in idej za to, da bi bilo potovanje po morju hitrejše, bolj ekonomično in udobnejše za potnike, ki so podvrženi morski boleznim.

Zanimivo je mišljenje polkovnika Charlesa Denisa iz Zvezne pomorske uprave ZDA o novih perspektivah pomorskega transporta in potovanja po morju.

Po njegovem mnenju bi bilo potovanje po morju lahko hitrejše kot je danes. Toda standardni nadvodni brod ima verjetno potencialno maksimalno hitrost le okoli 50 milj na uro, medtem ko bi se podvodna ladja z uporabo atomskega ali kemijskega goriva lahko kretala s hitrostjo 50 do 100 milj na uro.

Predvidevajo tudi ladje, ki bi lebdele nad morskovo površino ali drsele po njej. Te bi mogle doseči hitrost med 50 in 200 miljami na uro in bi nudile potnikom maksimalno udobnost. Bile bi tudi dovolj hitre, da bi brez večje zgbue časa obšle kraje, kjer vlada burja.

Inženirji ladjedelstva tudi proučujejo neko zamisel, ki je vzbudila veliko pozornost znanstvenikov velikih avtomobilskih družb v Detroitu. Gre zato, da bi zgradili vozilo, ki lebdi nad površino in se tudi premika nad njo. Avtomobilska družba »Ford« je nedavno razstavila vozilo, ki funkcionira na principu reakcije stisnjene zraka, tako da pri premikanju lebdi med dvema in tremi centimetri nad zemljo.

Dvorci, stanovanja, garaže

● NEUTRJNI DVORCI so v starem Egiptu obstajali že več kot pred 5000 leti, prvi znani utrjeni dvorec pa je bil Gomdan v Jemenu, ki je bil zgrajen leta 100 po našem štetju. Imel je 20 nadstropij.

Domači, čeprav neukročeni

Pod tem naslovom je pred leti poročal »Manchester Guardian Weekly« o zanimivem pojavu med levi v rezervatu Gorongoza v Portugalski vzhodni Afriki. 12 levov je zasedlo majhno turistično naselbino, ki je bila začasno zapuščena zaradi poplav, ki so presecale pot. Naselbina je obsegala štiri popolnoma opremljena stanovanjska poslopja z vsemi pritliklinami (spalnice, kopalnice itd.), upravno poslopje in poslopje s kuhinjami. Dr. T. G. Nel, biolog Uprave narodnih parkov in specialista za življenje levov, je obiskal naselbino s skupino radovednežev in pravi, da ga je najbolj osupnil pogled na leva z mogočno grivo, ki se je udobno pretegoval na verandi ene izmed hiš, ki je pokrita z mrežo zoper komarje. Zdelo se je, da se lev zelo dobro počuti v novem domu in da je kar ponosen nanj. Levi so pregnali krokodile in povodne konje, ki so se tudi hoteli naseliti v tej vasi. Lovski čuvaj Alfredo Rodrigues pravi, da se levi obnašajo napol civilizirano in da so jim novi domovi znatno bolj všeč kot njihovi naravni brlogi. V eni izmed hiš stanuje levinja s tremi mladiči.

● NAJVEČJI DVOREC na svetu je Allep v Siriji, ki ima obliko elipse. Zgrajen je bil za vladanja dinastije Hamanid v X. stoletju.

● GRAD Z NAJDEBELEJŠIMI ZIDOVIMI — preko 7 m, je Chateau-fort le Concy v Aisnu v Franciji.

● NAJVEČJA PALAČA na svetu je vatikanska palača, ki ima 1400 sob, kapele in vež. Zgradili so jo v XV. stoletju.

● NAJVEČJA STANOVANJSKA HIŠA je Manhattan House v New Yorku. Skupno ima 2511 sob oziroma 581 sten. Prostorsko manjša, po številu stanovanj pa večja, je hiša Riverside Drive 11 v New Yorku, ki ima 2273 sob, razdeljenih na 644 stanovanj.

● NAJVEČJI STANOVANJSKI BLOK imajo na Dolphin Squaru v Londonu. V njem je 1220 komfortnih stanovanj, skupna garaža za 300 avtomobilov, plavalni bazen, pokrito športno igrišče in igrišče za tenis.

● NAJVEČJE GLEDALIŠČE je v Atlantic Cityju v ZDA, ki lahko sprejme 41.000 ljudi. Dvorana je tako dolga, da gre vanjo normalno nogometno igrišče in še ostane prostora za 12.000 ljudi.

● NAJVEČJA GARAŽA na svetu je v Grant Parku v Chicagu. Stala je 9 milijonov dolarjev, v njej pa je prostora za 2359 velikih ameriških avtomobilov. V Crystal Palace v Londonu gradijo novo garažo za 5000 avtomobilov.

Iz babilonske knjižnice

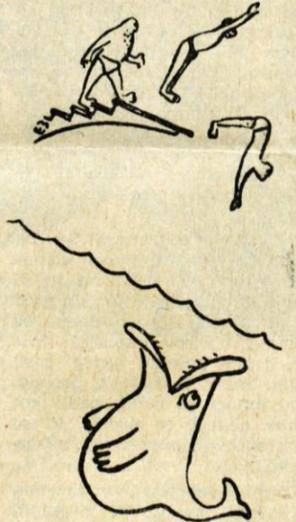
Arheologi, ki izkopavajo v pokrajinah vzhodnega Sredozemlja, so pred nedavnim izkopali tablice z matematičnimi formulami, ki so bile sestavljene 1700 let pred Euklidom, in slovar v štirih jezikih, ki je bil sestavljen pred več kot 3000 leti.

Te formule so odkrili iraški arheologi, ki izkopavajo v Tel Harmalu blizu Bagdada, na tablicah, izkopanih v tem mestu, za katerega menijo, da je bil eden od središč Babilona in sedež neke akademije okoli 2000 let pred našim štetjem.

Na nekaterih tablicah so algebrski in geometrični problemi, rešeni s pomočjo enačb. Na drugih pa so napisani književni teksti in dokumenti iz trgovine in upravljanja.

Arheologi gredo pogosto skozi Beirut po poti k mestom, kjer izkopavajo in iščejo ostanke najstarejših civilizacij. Francoski arheolog Claude Schaffer je pred nedavnim v Beirutu rekel novinarjem, da so pri izkopavanjih na kraju, kjer je bilo nekoč mesto Ugarit, našli štirijeziki slovar, ki predstavlja edinstveno odkritje. Omenjeni štirje jeziki so: sumerski, babilonski, hiriški in ugaritski (ta je precej podoben hebrejskemu). Ta slovar, ki vsebuje tudi pravila izgovora, so našli v eni od dveh knjižnic, ki so jih odkrili v neki četrti Ugarita. V tej četrti so verjetno prebivali premožni in ugledni ljudje v XIV. stoletju pred našim štetjem. O tem nam pričajo zgradbe s trideset sobami, s strehi in s kanalizacijo.

ZA RAZVEDRILLO

Brez besed

Railton mobil special - 634,261 km na uro

S tem vozilom je John Cobb dosegel zadnji avtomobilski hitrostni rekord, ko je vozil 634,261 km/h. Izredno aerodinamično izoblikovana karoserija vozila je narejena iz posebne zlitine aluminija. Mere: dolžina 8,70 m, višina 1,30 m, širina 2,40 m

ROMAN
II. del
11

VIGENC

Mimi
Malenšek
Konič

»Ah, kdo bo vprašal, kaj bo z nami,« je nejevoljno odvrnil Pavle. »Za zdaj bi se pa z Družbo rešili.«

»Za zdaj. In pozneje?«

»Ne vem.«

»Jaz pa vem! Naša Družba ne bo nikoli mogla tekmovali s tovarnami! Tovarne pa tudi nikoli ne bodo mogle delati žebļev, kakršne delamo mi! Dobro ročno delo ki odtehta tovarniško! Naše blago bo zmeraj iskano! Zdaj moramo le prebroditi mrtvi čas. Pozneje se bo spet odprlo. Družbi se pa ne vdam in videli homo, kdo bo koga!«

Skoro potem je Dominik voščil lahko noč in odšel iz zgornje hiše. Pavle je obsedel in si spet prižgal cigareto. Bilo mu je, kakor da sta se z očetom nekoliko zblížala. Stari še nikoli ni toliko govoril z njim.

Stara stenska ura je oddrdrala dvanaest raskavih udarcev. Fant se je vzdignil. Zjutraj bo treba zgodaj vstati in prijeti za kladivo v zgornjem vigencu.

Ko je šel mimo Vidinih vrat, pa je spet pozabil vse drugo. Misli so mu bile polne dekleta.

III.

Dominik je sedel v zgornji hiši za mizo. Pred seboj je razgrnil računsko knjigo, popisano z Anino lično pisavo. Malce lenobno je pregledoval številke in hkrati užival prijetni mir nedeljskega popoldneva. Ana se je po kosilu umaknila v svojo sobo, da bi malce zadremala, Pavle in Vida pa sta tekala okrog in iskala dele narodne noše za nekakšno popoldansko prireditev. Dominik je slišal, kako

je Vida vprašala Ano: »Teta, ali smem vzeti to ruto?« in kako je zaškripal pokrov na skrinji. Skoro nato je dekletko skozi zgornjo hišo s svileni ruto v roki. Dominik, ki se je bežno ozrl za njo, je ruto prepoznal: bila je tista, ki jo je nekoč prinesel Ani v dar iz Gradca. Vse polno spominov je bilo zvezanih z njo. Dominik se je nasmešnil, pomislil, kako mlad je bil še takrat in da ga niso mučile take skrbi kot zdaj in se spet zatopil v številke. Kakor iz daljave je ujel Vidin glas na mostovžu: »Rasti, rasti rožmarin zeleni, rožmarin zeleni...« Pela je polglasno, mehko in občuteno. Dominik je nehotne pomislil, kako pusto bi bilo, ko bi dekleta ne bilo v hiši. Nekaj svežega, prirsčnega je velo od nje in se mu dotaknilo srca. Če bi jo le Ana vpregla v delo, pa bi bil zadovoljen! Nezavedno je lovil napev in ga skušal oblikovati z ustnicami: »Na prsi si ga boš pripel, rožmarin zeleni...« Iz pesmi je velo nekaj daljnega, nikoli doživetelega in se mu dotaknilo srca.

Ko je pesem utihnila, se je pogreznil nazaj v račune in skoro isti trenutek pozabil na Vido in nedoločeno hrepenenje po nečem, česar nikoli v življenju ni do dna spoznal. Ob računih ga je prevzela drugačna slast, slast gospodarja, ki ocenjuje sadove svojega dela. Brskal je po računih za nekaj let nazaj in bral:

»1890... petnajst tisoč kron — 1891... sedemnajst tisoč — 1892... trinajst tisoč...« Naslonil se je na stolu in se smehljaj. Da, to so bila dobra leta! Popravila, prezidave, in še je ostalo toliko čistega! Preteklo leto ni nič popravljalo in vendar je bilo ob koncu leta tristo kron izgube! — Smešna vsota tristo kron ga je neprestano jezila. Laže bi prebolel, če bi bil izgubil tri tisoč. V malenkostni izgubi je bilo nekaj izzivalnega, grozečega, kakor bi mu dokazovala, da je začel prav počasi drseti navzdol. Jezno je vstal in stopil k oknu.

V soncu se je bleščala nova streha zgornjega vigenca. Preletel je s pogledom dolgo poslopje in si dejal, da je to dober vigenc, morda eden najboljših v trgu. Lega mu

sicer ni čisto ugajala — pretesno je bil naslonjen na hišo — in ko je podrl starega, je razmišljal, ali bi ga ne kazalo postaviti višje, toda zaradi trdnih temeljev na živih skali se je premislil. Spodnji pa je bil podoben napol razpadli kolibi. Visel je nad vodo in zdelo se je, da se bo vsak čas zrušil. Spet si je dejal, da bi ga moral podreti in postaviti novega, a to je rekel tjavdan — vedel je, da se ga ne bo dotaknil. Naj ostane, saj je malone edino, kar je pustil nespremenjeno! Kvečjemu, če bi kdaj na tistem mestu postavil majhno fužino... toda v teh časih ni misliti na tako velike reči. Končno je niti ne potreboval.

Veliko sem naredil in Pavlu bo lahko gospodariti, si je rekel, ko je gledal množico novih streh na dvorišču. Pri tem je začutil majhno trudnost, kakor vselej, kadar je gledal vse tisto, kar je naredil v petindvajsetih letih. Bilo mu je, kakor da se ves trud, ves napor teh let valjanj in mu ne pusti dihati. Nikoli se Pavlu ne bo treba tako truditi, kot sem se moral jaz, je predel naprej svoje misli. Nobenih dolgov ne bo imel, nobenih izplačil, nič popravil. Sedel bo na mehko in živel kot gospodič! Nič ne bo vedel, kako sem se jaz trudil! Morebiti mi niti hvaležen ne bo! Da, ta fant je že tak, da mi ne bo hvaležen...

Trpkje je stisnil ustnice in si s pohabljenim desnicom začel gladiti obruto brado. Imel je enega svojih slabih trenutkov, ko je čutil, da se začinja starati. Moči mu še niso pojemale, toda v trenutkih zamišljenosti mu je legla na obraz globoka trudnost in oči so strmele v prazno. A kakor vselej, se je tudi tokrat zavedel svoje slabosti in jo odprl. Stopil je k mali železni blagajni, vdela in v steno in jo odprl. Odrinil je kup pogodb, ki so ležale na vrhu, preložil potrčila in pobotnice in izbrskal z dna sveženj bankovcev in troje hranilnih knjižic. Razgrnil je bankovce po mizi. Ni jih štel — natanko je vedel, koliko ima. Toda pogled na tisočake, ki so ležali razgrnjeni pred njim, mu je dobro del. Vlivali so mu voljo in samozavest, ki ju je potreboval. Nenadoma se mu je zazdelo tistih tristo kron izgube smešnih — le kako se je mogel razburjati zaradi njih?